

Rapport om solvens og finansiel situation 2017

Pensionskassen PenSam | CVR-nr. 24 25 55 49 | Hjemsted Farum

Godkendt af bestyrelsen den 02.05.2018

INDHOLDSFORTEGNELSE

Sammendrag	4
Virksomhed og resultater	5
Virksomhed	5
Forsikringsresultater	5
Investeringsresultater.....	7
Resultater af andre aktiviteter	8
Andre oplysninger	8
Ledelsessystem	9
Generelle oplysninger om ledelsessystemet	9
Egnetheds- og hæderlighedskrav	11
Risikostyringsystem, herunder vurderingen af egen risiko og solvens	12
Internt kontrolsystem.....	14
Intern auditfunktion	15
Aktuarfunktion	17
Outsourcing.....	17
Andre oplysninger	17
Risikoprofil	19
Forsikringsrisici	19
Markedsrisici	19
Kreditrisici	21
Likviditetsrisici	22
Operationelle risici	22
Andre væsentlige risici.....	23
Andre oplysninger	23
Værdiansættelse til solvensformål	23
Aktiver	23
Forsikringsmæssige hensættelser	24
Andre forpligtelser	25
Alternative værdiansættelsesmetoder	25
Andre oplysninger	25
Kapitalforvaltning	26
Kapitalgrundlag	26
Solvenskapitalkrav og minimumskapitalkrav	26
Anvendelse af delmodulet for løbetidsbaserede aktierisici til beregningen af solvenskapitalkravet	27
Forskelle mellem standardformlen og en intern model.....	27

Manglende overholdelse af minimumskapitalkravet og manglende overholdelse af solvenskapitalkravet 29

Andre oplysninger 29

Bilag **30**

Bilag 1 – Balance 30

Bilag 2 - Præmier, erstatningsudgifter og omkostninger efter branche 32

Bilag 3 - Præmier, erstatningsudgifter og omkostninger efter branche 33

Bilag 4 - Forsikringsmæssige hensættelser for livsforsikring og SLT-sygeforsikring 34

Bilag 5 - Virkning af langsigtede garantier og overgangsforanstaltninger 35

Bilag 6 - Kapitalgrundlag 36

Bilag 7 - Afstemningsreserve 37

Bilag 8 - Solvenskapitalkrav – For selskaber, der anvender standardformlen og en partiel intern model 38

Bilag 9 - Minimumskapitalkrav 39

Sammendrag

Pensionskassen PenSam er en afviklingspensionskasse, der yder arbejdsmarkedspensioner for visse FOA-faggrupper. Der har ikke været indbetalt pensionsbidrag siden udgangen af 1990.

Investeringsafkastet var i 2017 på 3,7% før skat.

Bestyrelsen består af fem medlemmer, hvoraf ét medlem er udpeget af Danske Regioner/KL, ét medlem er udpeget af FOA og tre medlemmer er valgt på generalforsamlingen.

Direktionen består af adm. direktør Torsten Fels.

Pensionskassen har følgende nøglefunktioner: Risikostyringsfunktion, Compliancefunktion, Aktuarfunktion og Intern Auditfunktion. Der er aktuelt ikke fundet behov for etablering af yderligere nøglefunktioner.

Kapitalgrundlaget til dækning af pensionskassens solvenskapitalkrav udgør 4.092 mio. kr. Kapitalgrundlaget består af egenkapital og særlige bonushensættelser.

Pr. 31.12.2017 er selskabets solvenskapitalkrav opgjort til 945 mio. kr. Der er således en stor overdækning.

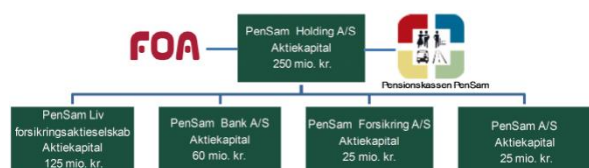
Denne rapport giver en konsolideret oversigt over forholdene i pensionskassen med oplysninger, der også findes i andre interne og eksterne dokumenter, herunder årsregnskab, politikker og retningslinjer vedrørende ledelse og risikostyring, pensionskassens egen risikovurdering samt kapitalplaner og solvensopgørelser.

Virksomhed og resultater

Virksomhed

Pensionskassen PenSam (CVR-nr. 24 25 55 49) er en afviklingspensionskasse. Indbetaling af pensionsbidrag ophørte ved udgangen af 1990. Pensionskassen er en del af PenSam gruppen, hvor pensionskassen ejer B-aktierne i PenSam Holding A/S, CVR-nr. 12 62 95 32, og A-aktierne ejes af FOA. Yderligere selskabsinformation kan ses på <https://www.pensam.dk/om-pensam-gruppen/selskaber/Sider/Selskaber.aspx>.

Koncernstruktur

Det finansielle tilsyn med pensionskassen foretages af Finanstilsynet, CVR-nr. 10 59 81 84, Århusgade 110, 2100 København Ø.

Selskabets eksterne revisor er PricewaterhouseCoopers, Statsautoriseret Revisionspartnerselskab, CVR-nr. 33 77 12 31, Strandvejen 44, 2900 Hellerup.

Forsikringsresultater

Årets resultat før skat i 2017 udgør -453 mio. kr. mod et resultat før skat i 2016 på 154 mio. kr.

Det negative resultat dækker over en udlodning fra egenkapitalen til de kollektive bonuspotentialer på 578 mio. kr. Udlodningen er besluttet som følge af, at pensionskassen er under afvikling, og de overskydende midler i egenkapitalen derfor kan udloddes løbende i takt med afviklingen og komme pensionskassens medlemmer til gode i form af forhøjelser af pensionerne.

Resultatet er i forhold til de forventninger, som er tidligere udmeldt for 2017, påvirket af udlodningen fra egenkapitalen og anses som tilfredsstillende.

Realiseret resultat og dets fordeling

Det realiserede resultat skal fordeles imellem pensionskassens egenkapital og pensionskassens medlemmer efter principper fastlagt af bestyrelsen og anmeldt til Finanstilsynet.

Årets samlede realiserede resultat udgør 747 mio. kr. Sammen med udlodningen på 578 mio. kr. giver dette anledning til, at medlemmerne modtager i alt 1.200 mio. kr. Egenkapitalens andel af investeringsafkastet udgør 125 mio. kr., så resultatet til egenkapitalen udgør sammen med den efterfølgende udlodning -453 mio. kr. De 1.200 mio. kr. til medlemmerne er fordelt med 1.184 mio. kr. til kollektivt bonuspotentiale og 16 mio. kr. til overskudskapital.

Egenkapitalen og særlige bonushensættelser har ultimo 2017 skyggekonti på 3 mio. kr. mod 4 mio. kr. ultimo 2016.

Udlodningen fra egenkapitalen på 578 mio. kr. før skat forøger de kollektive bonuspotentialer med 490 mio. kr. efter skat. Heraf er de 400 mio. kr. henført til de kollektive bonuspotentialer vedrørende rente, og de 90 mio. kr. er henført til de kollektive bonuspotentialer vedrørende omkostninger.

Der har herefter været tilstrækkelige kollektive bonuspotentialer vedrørende omkostninger til at dække negativt realiseret resultat vedrørende omkostninger.

Resultatopgørelse:

	Pensionskassen		Koncernen	
	2017	2016	2017	2016
Afgivne forsikringspræmier	-1	-1	-1	-1
<i>Medlemsbidrag for egen regning i alt</i>	<i>-1</i>	<i>-1</i>	<i>-1</i>	<i>-1</i>
Indtægter fra tilknyttede virksomheder	5.049	8.949	0	0
Indtægter fra associerede virksomheder	133.422	662.036	133.422	662.036
Indtægter af investeringsejendomme	112.964	66.418	117.188	79.019
Renteindtægter og udbytter mv.	502.576	577.331	502.588	577.338
Kursreguleringer	164.320	604.789	164.320	604.789
Renteudgifter	-3.877	-11.315	-3.914	-11.546
Administrationsomkostninger i forbindelse med investeringsvirksomhed	-27.948	-30.969	-27.948	-30.969
<i>Investeringsafkast, i alt</i>	<i>886.506</i>	<i>1.877.239</i>	<i>885.656</i>	<i>1.880.667</i>
Pensionsafkastskat	-187.116	-241.498	-187.116	-241.498
Udbetalte ydelser	-940.723	-1.042.370	-940.723	-1.042.370
<i>Pensionsydelser for egen regning, i alt</i>	<i>-940.723</i>	<i>-1.042.370</i>	<i>-940.723</i>	<i>-1.042.370</i>
Ændring i pensionshensættelser	-206.635	-436.720	-206.635	-436.720
<i>Ændring i pensionshensættelser for egen regning, i alt</i>	<i>-206.635</i>	<i>-436.720</i>	<i>-206.635</i>	<i>-436.720</i>
Ændring i overskudskapital	19.423	20.505	19.423	20.505
Administrationsomkostninger	-24.949	-23.165	-24.949	-23.165
<i>Pensionsmæssige driftsomkostninger for egen regning, i alt</i>	<i>-24.949</i>	<i>-23.165</i>	<i>-24.949</i>	<i>-23.165</i>
Overført investeringsafkast	-125.019	-153.990	-125.019	-153.990
<i>Pensionsteknisk resultat</i>	<i>-578.514</i>	<i>0</i>	<i>-579.364</i>	<i>3.428</i>
Egenkapitalens investeringsafkast	125.019	153.990	125.019	153.990
<i>Resultat før skat</i>	<i>-453.495</i>	<i>153.990</i>	<i>-454.345</i>	<i>157.418</i>
Pensionsafkastskat for egenkapitalen	63.849	-23.561	63.849	-23.561
Minoritetsinteressers andel af driftsresultat	0	0	850	-3.428
<i>Årets resultat</i>	<i>-389.646</i>	<i>130.429</i>	<i>-389.646</i>	<i>130.429</i>
Totalindkomstopgørelse				
Årets resultat	-389.646	130.429	-389.646	130.429
Anden totalindkomst	0	0	0	0
<i>Årets totalindkomst</i>	<i>-389.646</i>	<i>130.429</i>	<i>-389.646</i>	<i>130.429</i>

Investeringsresultater

Årets afkast - aktivklasser

Aktier

Udviklingen i den børsnoterede aktieportefølje var tilfredsstillende i 2017, og det samlede afkast blev på 18,2%.

Obligationer

Stats- og realkreditobligationer med meget lav risiko (Investment Grade obligationer) gav et positivt afkast på 0,6%.

Det lave renteniveau bidrog med høje afkast på høj-renteobligationer, hvor erhvervsobligationer (High Yield) og statsobligationer udstedt af udviklingslande (Emerging Market Debt) gav et afkast på henholdsvis 5,5% og 8,6%.

Alternative investeringer

De alternative investeringer består af ejendomme, infrastruktur, private equity og illikvid kredit m.v. Det samlede afkast blev på 7,9%, hvor det højeste afkast kom fra investeringer i ejendomme på 10,3%, drevet af et fokus på salg af danske ejendomme.

I nedenstående tabel ses afkastet i 2017 og 2016 samt aktivfordelingen på de enkelte aktivklasser.

Investeringsafkast og aktivfordeling

2017	Afkast	Vægt i porteføljen
Investment grade obligationer	0,6%	53,2%
Emerging markets obligationer	8,6%	8,5%
High yield obligationer	5,5%	5,4%
Børsnoterede aktier	18,2%	11,1%
Alternative investeringer	7,9%	21,8%
Investeringsaktiver, i alt	5,2%	100,0%
Renteafdækning	-0,5%	
Strategiske investering	-7,6%	
Investeringsafkast, i alt	3,7%	

2016	Afkast	Vægt i porteføljen
Investment grade obligationer	3,3%	44,9%
Emerging markets obligationer	10,9%	9,9%
High yield obligationer	10,6%	8,4%
Børsnoterede aktier	9,2%	11,3%
Alternative investeringer	7,3%	25,5%
Investeringsaktiver, i alt	6,2%	100,0%
Renteafdækning	2,2%	
Strategiske investering	-0,2%	
Investeringsafkast, i alt	7,7%	

*Valutaafdækningen er indeholdt i aktivklassernes afkast og afkastet er opgjort efter indirekte omkostninger

Pensionskassen har i 2017 ikke indregnet tab eller gevinst fra investeringsaktiver direkte på egenkapitalen, men ført investeringsresultatet over realiseret resultat.

Pensionskassen investerer ikke direkte i securitisering, men der kan forekomme indirekte positioner gennem selskabets øvrige fondsinvesteringer.

Resultater af andre aktiviteter

Der har ikke været væsentlige indtægter eller udgifter i 2017 udover de ovenfor beskrevne forsikrings- og investeringsresultater.

Andre oplysninger

Der vurderes ikke at være andre væsentlige oplysninger om pensionskassens virksomhed eller resultater.

Ledelsessystem

Generelle oplysninger om ledelsessystemet

Ledelsen i pensionskassen er todelt, og består af en bestyrelse og en direktion.

Bestyrelse

Bestyrelsen består af fem medlemmer, hvoraf ét medlem er udpeget af Danske Regioner/KL, ét medlem er udpeget af FOA og tre medlemmer er valgt på generalforsamlingen. Bestyrelsesmedlemmerne vælges for en periode på fire år. Bestyrelsen har afholdt 6 møder i 2017.

Bestyrelsen udmønter pensionskassens vedtægter i en forretningsorden, der fastsætter de nærmere rammer for bestyrelsens udførelse af sit hverv med henblik på at sikre en forsvarlig og hensigtsmæssig ledelse af pensionskassen.

Bestyrelsen fastlægger forretningsmodellen og den overordnede strategi for pensionskassen, der beskriver pensionskassens overordnede strategi og value proposition i forhold til kunderne, hvilke produkter og services der udbydes, hvordan de distribueres til kunderne, på hvilke markeder selskabet opererer samt, hvordan pensionskassen skaber overskud. Samtidig har bestyrelsen ansvaret for at ansætte en direktion samt at føre tilsyn med, at direktionen varetager sine opgaver tilfredsstillende.

Bestyrelsen har nedsat et revisionsudvalg bestående af to bestyrelsesmedlemmer, som vælges årligt. Revisionsudvalget skal øge kvaliteten af regnskabsaflæggelsen og overvåge driftsmæssige og finansielle risici. Revisionsudvalget har afholdt fire møder i 2017 og rapporterer løbende til bestyrelsen.

Direktion

Direktionen består af adm. direktør Torsten Fels. Torsten Fels har tillige ledelseshverv i andre selskaber i PenSam gruppen.

Direktionen varetager den daglige drift. Direktionen skal følge de politikker, retningslinjer og anvisninger, som bestyrelsen har givet. Direktionens ansvar omfatter implementering af den af bestyrelsen fastlagte strategi, selskabets organisation og fordeling af ressourcer samt løbende rapportering om finansielle forhold til bestyrelsen.

Ledelsens organisering

Direktionen har fire komitéer, som skal understøtte direktionens daglige styring. Disse komiteer er:

- Kundekomité
- ALM-Investeringskomité
- Økonomikomité
- Komité for ansvarlige investeringer

Nøglepersoner/nøglefunktioner

Med henblik på at sikre effektive former for virksomhedsstyring, herunder et effektivt risikostyringssystem og et effektivt internt kontrolsystem, har direktionen drøftet og besluttet, at der skal være fire nøglefunktioner i pensionskassen.

Bestyrelsen har udpeget den interne revisionschef til at være ansvarlig for intern auditfunktionen og den ansvarshavende aktuar til at være ansvarlig for aktuarfunktionen. Direktionen har udpeget risikochefen til at være ansvarlig for risikostyringsfunktionen samt chefjuristen til at være ansvarlig for compliancefunktionen.

De fire nøglefunktioner er outsourcet til PenSam A/S. Nøglefunktionerne varetager de opgaver, der følger af de regulatoriske krav. Der er redegjort nærmere for nøglefunktionerne nedenfor, hvor der ligeledes er oplysning om, hvordan nøglefunktionerne og de ansvarlige for nøglefunktionerne har den nødvendige bemyndigelse, ressourcer og operationelle uafhængighed til at udføre deres opgaver og hvordan de rapporterer til og adviserer til hhv. direktionen og bestyrelsen.

Ansvarlige for de fire nøglefunktioner er:

Funktion	Ansvarlig/nøgleperson
Intern audit	Revisionschef Palle Mortensen
Aktuarfunktion	Ansvarshavende aktuar Jens-Peder Vinkler
Risikostyringsfunktion	Risikochef Morten Weis ^{*)}
Compliancefunktion	Compliancechef Hanne Frederiksen

^{*)} Morten Weis er tiltrådt som risikochef og ansvarlig for risikostyringsfunktionen pr. 01.03.2017.

Ændringer i ledelsessystemet i rapporteringsperioden

Den interne komitéstruktur består fortsat af fire komitéer men er ændret fra Kundekomité, Risikokomité, Investeringskomité og Balancekomité til Kundekomité, ALM-Investeringskomité, Økonomikomité og Komité for ansvarlige investeringer.

Aflønningspolitik

Bestyrelsen for pensionskassen har vedtaget en aflønningspolitik, der afspejler en målsætning om en ordentlig governanceproces samt en vedvarende og langsigtet værdiskabelse for pensionskassens kunder og ejere. Lønpolitikken sikrer endvidere, at pensionskassen har en lønpolitik, der er i overensstemmelse med reglerne i Lov om finansiel virksomhed og med bekendtgørelse om lønpolitik og aflønning i forsikrings-selskaber og forsikringsholdingvirksomheder.

Lønpolitikken for pensionskassen efterlever følgende overordnede principper:

- At den er i overensstemmelse med og fremmer en sund og effektiv risikostyring, som ikke tilskynder til en overdreven risikotagning.
- At den er i overensstemmelse med pensionskassens forretningsstrategi, værdier og langsigtede mål, herunder en holdbar forretningsmodel.
- At den beskytter vores kunder

Den samlede variable løn i pensionskassen udhuler ikke muligheden for at styrke kapitalgrundlaget.

Pensionskassen ønsker ikke, at aflønningen skal give incitament til at påføre pensionskassen en unødvendig risiko. Bestyrelsen modtager et fast honorar. Direktion og medarbejdere, der er ansat i kontrolfunktioner (ansvarlig for intern auditfunktionen, ansvarlig for aktuarfunktionen, ansvarlig for risikostyringsfunktionen og ansvarlig for compliancefunktionen) modtager fast løn og er ikke omfattet af nogen former for incitamentsaflønning eller performanceafhængig løn. Den faste løn afspejler primært relevant erhvervs erfaring og organisatorisk ansvar.

I investeringsafdelingen i PenSam gruppen er der medarbejdere allokert til pensionskassen, og som varetager investeringsopgaver for Pensionskassen. I investeringsafdelingen er der en bonusordning, der har til formål at motivere medarbejderne til at levere høj performance, så de med kalkulerede risici bidra-

ger til holdbare resultater og skaber indtjening for koncernen og værdi for kunder og ejere.

For at sikre en passende balance mellem faste og variable løndelev og for at kunne føre en fleksibel lønpolitik, fastsættes de variable løndelev til at skulle ligge inden for en samlet ramme svarende til op til 8 måneders løn om året.

I fastsættelsen af den økonomiske ramme for udbetaling af variable løndelev indgår en vurdering af pensionskassen PenSam's nuværende og forventede fremtidige økonomiske situation.

Udbetaling af variabel løn skal afspejle vedvarende og risikostyret resultater og resultater udover, hvad der kan forventes i forhold til medarbejderens relevante erhvervs erfaring og organisatoriske ansvar.

Udbetaling af variabel løn skal baseres på grundlag af resultater opnået af medarbejderen, enheden og pensionskassen som helhed.

Der skal desuden i vurderingen af variabel løn indgå ikke-økonomiske kriterier såsom overholdelse af interne regler, procedurer, retningslinjer og forretningsgange, der gælder for forholdet til kunder og investorer.

Medarbejderen må ikke have opfyldt kriterierne ved at have deltaget i eller være ansvarlig for adfærd, der har påført pensionskassen betydelige tab eller i øvrigt ikke at have efterlevet passende krav til egennethed og hæderlighed

Udbetaling af den aktuelle variable løn og særlige regler for udskydelse finder sted efter gældende lovgivning.

Øvrig administration er af bestyrelsen outsourcet til PenSam A/S.

PenSam A/S er ikke en finansiel virksomhed, men følger som leverandør til de øvrige selskaber i koncernen samme principper i lønpolitikken, som de øvrige selskaber i koncernen og i overensstemmelse med Lov om finansiel virksomhed og med bekendtgørelse om lønpolitik og aflønning i forsikrings-selskaber og forsikringsholdingvirksomheder

Det betyder, at udvalgte medarbejdere afhængig af arbejdsopgaver kan blive underlagt regler om lønpolitik svarende til den enhver tid gældende lovgivning,

som gælder i en finansiel virksomhed, der er under tilsyn af Finanstilsynet.

Udover investeringsmedarbejdere fastsættes PenSam A/S' øvrige aflønninger enten gennem overenskomster, som er indgået med de respektive faglige organisationer eller gennem ansættelseskontrakter, som aftalt mellem PenSam A/S og den pågældende medarbejder, og hvor de variable løndelev henholdsvis fremgår af overenskomsterne og ansættelseskontrakterne.

Pensionskassen tildeler ikke pensionsydelse, der kan sidestilles med variabel løn ligesom der ikke er etableret ordninger for tidlig pensionering, for medlemmer af bestyrelse, direktion, øvrig ledelse og kontrolfunktioner. Ligeledes tildeler PenSam A/S ikke pensionsydelse, der kan sidestilles med variabel løn, ligesom der ikke er etableret ordninger for tidlig pensionering for medlemmer af bestyrelse, direktion, øvrig ledelse og kontrolfunktioner.

Der er i 2017 kun sket mindre præciseringer i lønpolitikken.

Væsentlige transaktioner med aktionærer mv.

Ud over sædvanlig daglig intern clearing i PenSam gruppen (fx korrekt kontering af modtagne beløb osv.) er der i rapporteringsperioden ikke foretaget væsentlige transaktioner med aktionærer, med personer, der udøver en betydelig indflydelse på selskabet, eller med medlemmer af bestyrelsen og direktionen.

Egnetheds- og hæderlighedskrav

Bestyrelsen har besluttet, at ledelsesmedlemmer samt nøglepersoner til enhver tid skal have tilstrækkelig viden, faglig kompetence og erfaring til at kunne udøve deres hverv eller varetage deres stilling i pensionskassen. Det er besluttet, at den samlede bestyrelse skal have kompetencer inden for:

- Pensions- og livsforsikringsprodukter
- Arbejdsmarkeds- og overenskomstforhold
- Branche- og markedskendskab
- Strategi og forretningsmodeller
- Forretningsudvikling
- Finansiell virksomhedsledelse
- Risikovurdering og modeller til brug for risikoberegning
- Solvensbehov

- Forsikringsmæssige hensættelser og kapitalforhold
- Vurdering af levetid- og invaliditetsrisici
- Vurdering af selskabets operationelle risici
- Vurdering af likviditetsrisici og fundingpolitik
- Investering, formueforvaltning og risikoafdækning
- Økonomi- og regnskabsforståelse
- Outsourcing
- IT
- Forsikrings- og regnskabsmæssig lovgivning for pensionskasser.

Derudover skal ledelsesmedlemmer samt nøglepersoner til enhver tid have et tilstrækkeligt godt omdømme og udvise hæderlighed, integritet mv. Dette er nærmere beskrevet i pensionskassens Politik for egnetheds- og hæderlighedsvurderinger af ledelse og nøglepersoner.

Bestyrelsen vurderer og beslutter én gang årligt de kompetencer, herunder krav til færdigheder, viden og ekspertise, den samlede bestyrelse skal besidde for at kunne leve op til PenSam gruppens overordnede strategiske målsætninger i 2020-strategien. 2020-målene handler om kvalificeret rådgivning ved behov, målrettede fastholdelsesinitiativer, relevant produkt og servicetilbud, omkostningseffektiv pensionsadministration og en konkurrencedygtig formueforvaltning.

Ved rekruttering af bestyrelsesmedlemmer drøfter bestyrelsen de kompetencer, herunder krav til færdigheder, viden og ekspertise, nye bestyrelsesmedlemmer skal besidde for at supplere den samlede bestyrelses kompetencer. Dette sker blandt andet ud fra erfaringerne fra bestyrelsens selvevalueringer.

Når kandidaten er fundet indstilles vedkommende til valg på generalforsamlingen.

For at sikre, at alle bestyrelsesmedlemmer besidder de nødvendige kompetencer for at varetage hvervet, herunder krav til færdigheder, viden og ekspertise, gennemfører bestyrelsen årligt en evaluering af bestyrelsesarbejdet. Heri indgår en vurdering af den samlede kompetencesammensætning samt en handlingsplan for uddannelsesinitiativ i bestyrelsen, så man sikrer, at bestyrelsen lever op til de fastsatte krav.

Ved rekruttering af nøglepersoner varetager HR rekrutteringsprocessen. Kandidaterne vurderes ud

fra deres tidligere jobberfaring og uddannelsesmæssige baggrund mv. Efterfølgende bliver vurderingen understøttet af tre samtaler, en persontest, en logiktest samt ved indhentning af referencer.

Ved rekruttering af direktionen nedsætter bestyrelsen et ansættelsesudvalg til at vurdere, hvorvidt der er behov for anvendelse af et rekrutteringsbureau for at finde egnede kandidater. Bestyrelsen modtager profilbeskrivelser, CV samt anden relevant information fra kandidaterne, hvorefter der afholdes en række samtaler, der danner baggrund for det endelige valg.

Bestyrelsen foretager årligt en vurdering af samarbejdet med direktionen. Derudover rapporteres der løbende i forbindelse med ind- og udtræden af ledelseposter samt til- og fratrædelse af nøglepersoner.

Bestyrelsen tager derudover mindst én gang årligt stilling til, hvorvidt der er sket ændringer af forhold hos ledelsesmedlemmer og nøglepersoner, der skal anmeldes til Finanstilsynet.

Risikostyringssystem, herunder vurderingen af egen risiko og solvens

Risikostyringssystemet i pensionskassen har til formål at skabe rammerne for risikobaseret ledelse ved blandt andet at skabe bevidsthed om væsentlige risici, der potentielt kan skade selskabets omdømme, stabilitet eller fremtidige indtjeningsmuligheder.

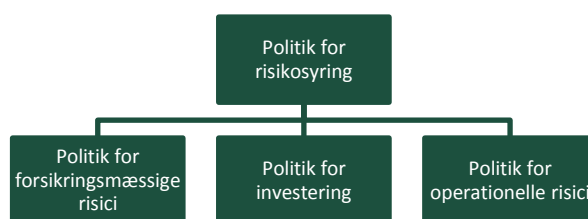
Bestyrelsen fastsætter selskabets risikoprofil. Risikoprofilen indgår som en integreret del af bestyrelsens politikker og retningslinjer på alle væsentlige aktivitetsområder, og der tages herved proaktiv stilling til ønsket risikoniveau og risikotolerancegrænser på de enkelte risikoområder.

Bestyrelsen har på baggrund af gældende forretningsmodel og fastlagte politikker med tilhørende ønskede risikoniveauer tilrettelagt en årlig proces, der sætter bestyrelsen i stand til at udføre en samlet fornyet risikovurdering af forretningsmodellen og stillingtagen til risikostyringssystemets indretning.

Risikoprofilen udtrykkes gennem et risikobudget for alle centrale risikokategorier. Risikobudgettet fastsættes minimum en gang årligt af bestyrelsen i "Politik for risikostyring". Dette centrale styringsdokument suppleret af tilhørende retningslinje indeholder de valgte risikotolerancegrænser for hver af risikokategorierne.

Der er i politikkerne i risikostyringssystemet fastsat metoder og procedurer, der er egnede til at opdage og mindske risikoen for, at selskabet bliver pålagt sanktioner, lider tab af omdømme, eller at selskabet eller kunderne lider væsentlige økonomiske tab som følge af manglende overholdelse af gældende lovgivning, markedsstandarder eller internt vedtagne regler. Risikostyringssystemet defineres af styringsdokumenterne.

Det overordnede risikostyringssystem

Direktionen er ansvarlig for, at pensionskassen drives i henhold til de principper og retningslinjer, som bestyrelsen fastlægger for selskabets risikoprofil og risikostyring. Direktionen bemyndiger forretningsenheder og sourcingsamarbejdspartnere til at påtage sig risici i forbindelse med selskabets drift, og de forretningsansvarlige er ejere af risikoen og ansvarlige for rettidigt at identificere og styre alle risici indenfor deres forretningsområde på betryggende vis og i henhold til pensionskassens risikostyringssystem.

Pensionskassens risikostyringsfunktion er en uafhængig risikostyringsenhed med ansvar for at foretage en løbende uafhængig identifikation, måling, analyse, kontrol og rapportering af de risici som selskabet er eksponeret imod. Risikostyringsfunktionen bistår direktionen med udvikling af risikostyringssystemet og deltager i centrale styringsfora i samarbejde med øvrige nøglefunktioner og forretningsansvarlige. Arbejdet i risikostyringsfunktionen varetages af risikostyringsafdelingen i PenSam A/S. Direktionen har udpeget Morten Weis som nøgleperson og ansvarlig for risikostyringsfunktionen i pensionskassen. Risikostyringsfunktionen er organisatorisk placeret med reference til Peter Østergaard (CFO) og med rapporteringslinje til direktionen i pensionskassen.

Risikoidentifikation

Pensionskassen har følgende overordnede risikokategorier:

- Investeringsrisici
- Forsikringsrisici
- Operationelle risici.

Eventuelle øvrige risici som ikke dækkes af politikkerne under risikostyringssystemet, kategoriseres og kvantificeres i pensionskassens årlige vurdering af egen risiko og solvens.

Risici bliver løbende identificeret efter en struktureret proces, så det tilsikres, at bestyrelsens og direktionens risikobillede er retvisende. Processen omfatter:

- Risikoidentifikation i forbindelse med den årlige revision af politikker, retningslinjer og forretningsgange, hvor potentielle væsentlige risici knyttet til aktiviteterne beskrives i styringsdokumenterne.
- Risikovurdering i forbindelse med alle tiltag med potentiel væsentlig effekt på risikobilledet herunder opdatering af forretningsmodel og selskabsstrategi, beslutning om øvrige væsentlige strategier som eksempelvis investeringsstrategien, produktudvikling, væsentlige enkelte disponeringer og væsentlige ændringer i driften.
- Opdatering af risikoidentifikationen i forbindelse med aktiviteterne udført som led i en koordineret indsats imellem relevante nøglefunktioner.
- Løbende identifikation og kvantificering af operationelle risici i de udførende enheder.

Den risikoansvarlige redegør i sin årlige rapport til bestyrelsen for, om der efter den risikoansvarliges vurdering har været truffet væsentlige beslutninger, hvor risici ikke har været tilstrækkeligt belyst.

Risikotolerance pr. risikokategori

Det ønskede risikoniveau er specificeret for de enkelte risikokategorier. Samtidigt er de tilhørende risikorammer specificeret i interne retningslinjer kommunikeret fra bestyrelsen til direktionen, og herfra foretages en delegering af risikorammer til forretningsenhederne.

Investeringsrisici og prudent person princippet

Risiciene i denne kategori dækkes af Politik for investering med tilhørende retningslinjer. Afgrænsning af omfattede risici foretages nærmere i investeringspolitikken, der blandt andet dækker alle markeds-, modparts- og koncentrationsrisici for pensionskassens aktiver og passiver. Der foretages en kvantitativ styring af pensionskassens investeringsrisici og kvaliteten af aktivporteføljerne gennem en daglig risikomæssig rammestyling, hvor risikostyringsafdelingen beregner og varetager en daglig overvågning og

stiller redskaber til rådighed for at kunne overholde retningslinjer i investeringsbeslutningen. Yderligere foretages operationel due diligence i samarbejde med investeringsafdelingen i forbindelse med nye investeringer. Direktionen tilsikrer herved, at pensionskassens aktiver investeres efter prudent person princippet, således at :

- Pensionskassens investeringsstrategi tjener til varetagelse af forsikringstagernes interesser
- Pensionskassens investeringsrisici passer til arten og varigheden af forsikringsforpligtelserne
- Pensionskassens investeringsaktiver har en passende kvalitet opgjort ved afkast/risikoforholdet, aktivernes omsættelighed, værdiansættelse, lokalisering, rettidighed af oplysninger om aktivet og spredning i forhold til følsomhed over for faktorer

Som et led i styringen af aktiv-passiv risikoen har bestyrelsen rammesat nettorenterisikoen. Hvad denne angår, sikrer direktionen særligt, at nettorenterisikoen løbende vurderes i følgende scenarier:

- Opgjort med og uden eventuelle tillæg til den risikofrie rentekurve
- Opgjort med og uden anvendelse af en langsigtet ligevægtsrente, der er forskellig fra den længste likvide rente

Direktionen udfører som et element i den løbende revision af risikostyringspolitikken analyser og rapportering om konsekvenserne af valg af renteafdækningsgrader samt opgørelsesmetoderne for denne.

Forsikringsrisici

Risici i denne kategori behandles i Politik for forsikringsmæssige risici med tilhørende retningslinjer. Afgrænsning af omfattede risici foretages nærmere i den nævnte politik, der blandt andet rammesætter følgende underkategorier:

- Dødelighedsrisiko
- Levetidsrisiko
- Invaliditets-/sygdomsrisiko
- Livsforsikringsoptionsrisiko
- Omkostningsrisiko
- Genoptagelsesrisiko
- Livsforsikringskatastroferisiko.

Bestyrelsen vil mindst én gang årligt træffe beslutning om eventuel risikoreduktion på forsikringsområdet i form af genforsikring.

Operationelle risici

Risici i denne kategori behandles i Politik for Operationelle risici med tilhørende retningslinjer. Politikken omhandler foruden driftsrelaterede risici også strategiske risici og omdømmerisici.

Egen risikovurdering

Bestyrelsen foretager mindst én gang årligt vurdering af pensionskassens forretningsmodel og politikker med udgangspunkt i pensionskassens kapitalgrundlag, solvenskapital og risikotolerancegrænser ud fra en going concern-forudsætning både på kort og lang sigt.

Risikovurderingen omfatter tillige en vurdering af risikostyringssystemets effektivitet i sikring af en løbende overholdelse af solvenskapitalkravet og egne risikotolerancegrænser.

Processen for pensionskassens egen risikovurdering foregår som udgangspunkt i følgende trin:

- Direktionen præsenterer bestyrelsen for et katalog af forskellige risikoscenarier, der kunne have relevans for pensionskassen, udarbejdet med input fra risikostyringsfunktionen
- Bestyrelsen beslutter hvilke risikoscenarier, pensionskassens solvens og kapital situation skal analyseres i
- Direktionen forestår analyse af pensionskassens nuværende og fremtidige situation i hvert af de besluttede scenarier samt øvrige nødvendige stress og reverse-stress test. Resultaterne af analysen samt væsentligste konklusioner der skal indgå i risikovurderingsrapporten, gennemgås. Pensionskassen PenSam's væsentligste risici identificeres og rangordnes i risikovurderingsrapporten
- Den endelige risikovurderingsrapport drøftes og godkendes af bestyrelsen.

I rapporten om egen risikovurdering konkluderer bestyrelsen på, hvorvidt den finder behov for at supplere den interne risikostyring med et internt fastsat tillæg til det lovfastsatte solvenskrav. Bestyrelsen beslutter i samme proces om pensionskassens partielle interne model til opgørelse af solvenskrav fortsat giver en passende beskrivelse, jf. afsnit om forskelle mellem standardformlen og en intern model.

Bestyrelsen har senest foretaget egen risikovurdering og vurderet eget solvensbehov under hensyntagen til risikoprofil, kapitalforvaltning og risikostyringssystem på bestyrelsesmøde den 07.12.2017. Ved

gennemgangen af de væsentligste identificerede risici har bestyrelsen aktivt taget stilling til, om risikoen kunne accepteres, eller om risikobegrænsende initiativer skulle igangsættes.

Bestyrelsen har vurderet, at selskabets risiko- og kapital situation er tilfredsstillende i såvel basisscenarioet som i de alternative scenarier.

Direktionen sikrer, at relevante medarbejdere informeres om bestyrelsens risikovurderingsrapport.

Løbende følsomhedsanalyser

Solvensopgørelsen underbygges af følsomhedsanalyser efter behov, dog som minimum en gang hvert kvartal i forbindelse med rapportering til Finanstilsynet. Behovet for følsomhedsanalyser på solvensopgørelsen intensiveres i forbindelse med forværring af selskabets solvens. Såfremt den løbende solvensovervågning, ændret risikoprofil som følge af ændringer i bestande eller produktudbud eller interne eller eksterne hændelser tilsiger det, foretages fornyet egen vurdering af risiko.

Rapportering

Bestyrelsen orienteres minimum kvartalsvis om udviklingen i solvenskapitalkravet samt overholdelse af rammestyringen. Følsomhedsanalyser rapporteres til bestyrelsen i forbindelse med rapportering af solvenskapitalkravet. Direktionen får tilsvarende rapportering på mere frekvent basis. Risikofunktionen udarbejder dagligt opgørelse af investeringsrisici og udnyttelse af risikorammer fastsat af bestyrelse og direktion, og denne rapportering tilgår på daglig basis chefen for investeringsafdelingen og den risikoansvarlige for pensionskassen.

Den risikoansvarlige for pensionskassen foretager årligt en rapportering til bestyrelsen og direktionen, hvor der redegøres for, om risikostyringsfunktionen har den nødvendige bemyndigelse, ressourcer og operationelle uafhængighed til at udføre sine opgaver på betryggende vis. Dette har været vurderet som værende opfyldt i 2017.

Internt kontrolsystem

Der er fastsat politikker og forretningsgange for alle væsentlige driftsaktiviteter. Til efterlevelse af disse er der i Politik for intern kontrol og compliance fastsat ansvarsområder, formål, processer og rapporteringsprocedurer for det interne kontrolsystem.

Ejerskabet af kontrollerne tilhører de enkelte afdelinger. Det er altså er den enkelte afdeling, som er ansvarlig for, at kontrollerne udføres. Pensionskassens risikostyring følger op på udførelse og design af kontroller, og på baggrund heraf udarbejdes relevant rapportering til direktion og bestyrelse.

Kontrolmiljø og system

Systemet til intern kontrol og risikostyring er udformet med henblik på at opdage og reducere væsentlige fejl snarere end at eliminere de risici, der identificeres i processer og arbejdsgange.

Pensionskassen anvender et centralt IT-system til intern kontrol og risikostyring. Dette system anvendes af organisationen til at håndtere risici, hændelser, kontroller og udnytte muligheder i forbindelse med at arbejde med disse proaktivt. Der foretages opfølgning og analyser af data i kontrolsystemet samt opfølgning på hændelser og sparring til registrering af kontroller og risici. Det er de udførende afdelinger, som registrerer egne risici og hændelser, og de interne kontrol- og risikostyringsfunktioner, som behandler, kontrollerer og rapporterer herom.

Selv om ledelsesfilosofien er baseret på en høj grad af tiltro til selskabets medarbejdere, er der fastlagt politikker og arbejdsgange med jævnlig rapportering og kontroller. Således sikres der fuld gennemsigtighed af, hvilke risikofaktorer organisationen udsættes for. Endvidere anvendes systemet til håndtering af revisions- og complianceanbefalinger mv.

Indretningen af det interne kontrolmiljø i selskabet består af en række elementer, som alle understøtter hinanden.

Strategiske kontroller herunder funktionsadskillelse, generelle krav om godkendelser og bemyndigelser m.v.: De strategiske kontroller har fokus på håndtering af konkrete typer af risici på tværs af processer og arbejdsgange.

Operationelle kontroller: Alle operationelle kontroller er beskrevet i forretningsgangene og indgår i de daglige processer og arbejdsgange.

Nøglekontrollerne er de operationelle kontroller, som er særligt vigtige for selskabet. Forretningsgange udgør et vigtigt element i det interne kontrolmiljø og skaber grundlag for en systematisk udførelse af væsentlige forretningsprocesser med reduceret risiko for utilsigtede fejl. Operationelle kontroller, som udføres for sikringen af kvalitet og korrekt udførelse

af væsentlige forretningsprocesser, skal dokumenteres i forretningsgange.

Risikostyringsfunktionen

Risikostyringsfunktionen følger op på udførelse af nøglekontroller og rapporterer herom til bestyrelse og direktion. Forretningsgange og øvrig intern dokumentation, som ligger til grund for en samlet beskrivelse af det interne kontrolmiljø, skal altid tilsikres at være retvisende, og der er etablerede processer, som sikrer, at alle dokumenter revideres årligt, eller hvis ellers påkrævet.

Compliancefunktionen

Direktionen har udpeget Hanne Frederiksen som nøgleperson og ansvarlig for compliancefunktionen i pensionskassen.

Compliancefunktionen er organisatorisk placeret med reference til Peter Østergaard (CFO) og med rapporteringslinje til direktionen i pensionskassen.

Compliancefunktionen udfører sine aktiviteter på baggrund af en årsplan (complianceprogram), som er fastsat i overensstemmelse med funktionsbeskrivelse godkendt af direktionen.

En væsentlig aktivitet for compliancefunktionen er forebyggende og opfølgende kontrol med implementering af nye og overholdelse af eksisterende lovgivnings- og myndighedskrav samt interne styringsrammer (politikker, retningslinjer og forretningsgange).

Compliancefunktionen samarbejder med de andre nøglefunktioner i pensionskassen med henblik på at sikre et effektivt arbejde og undgå unødigt sammenfald mellem funktionerne.

Den ansvarlige for Compliancefunktionen udarbejder som minimum årligt en compliance-rapport til direktionen og bestyrelsen og har derudover løbende adgang til rapportering til direktionen og bestyrelsen.

Intern auditfunktion

Intern revision i Pensionskassen PenSam er etableret i henhold til bekendtgørelse om revisionens gennemførelse i finansielle virksomheder og finansielle koncerner (revisionsbekendtgørelsen). Intern revision agerer som en koncernfunktion i PenSam Gruppen og ledes af en revisionschef.

Bestyrelsen har udpeget revisionschef Palle Mortensen som ansvarlig for den Interne auditfunktion. Arbejdet som Intern auditfunktion er integreret i funktionsbeskrivelsen for Intern revision og sker indenfor rammerne af revisionsbekendtgørelsen. Intern revision må kun udføre revision.

Arbejdsopgaverne varetages på baggrund af den af bestyrelsen godkendte "Funktionsbeskrivelse og politik for Intern revision og Intern audit" samt den indgåede revisionsaftale med ekstern revision. Bestyrelsen har i henhold til revisionsbekendtgørelsen besluttet, at revisionschefen forsyner alle årsregnskaber i koncernen med en revisionspåtegning.

Revisionschefen rapporterer til revisionsudvalget og bestyrelsen, og revisionsaktiviteterne omfatter opgaver indenfor såvel operationel som finansiel revision. Det vurderes, at de opgaver, der er pålagt den Interne auditfunktion, kan indeholdes i de opgaver, som er pålagt Intern revision i henhold til funktionsbeskrivelsen, og udmøntes i den årlige revisionsstrategiplan for PenSam gruppen.

Intern revision vurderer blandt andet, om selskabets interne kontrolsystem er tilstrækkeligt og effektivt, og om selskabets ledelsessystem er hensigtsmæssigt og betryggende. I denne forbindelse foretages der tillige en vurdering af aktuar-, risikostyrings- og compliancefunktionen.

Intern audits uafhængighed og objektivitet er understøttet af, at revisionschefen eller medarbejderne ikke er ansvarlige for eller har beføjelser til at udføre eller deltage i andet arbejde end revision. Dette er ensbetydende med, at revisionschefen og medarbejderne ikke kan deltage i opgaver, som kan bevirke, at revisionschefen kommer i en situation, hvor vedkommende erklærer sig eller oplyser om forhold eller dokumenter, som revisionschefen eller medarbejderne har udarbejdet grundlaget for.

Da den ansvarlige for Intern audit tillige er revisionschef i koncernen, kan vedkommende alene ansættes og afskediges af bestyrelsen i PenSam Holding.

I henhold til kommissorium for revisionsudvalget udfører udvalget en række opgaver, der understøtter, at revisionschefen og Intern revision er uafhængig og objektiv. Disse opgaver omfatter eksempelvis:

- overvågning af det interne kontrolsystem, herunder Intern revision
- behandling og indstilling af revisionsstrategiplan til godkendelse af bestyrelserne i PenSam gruppen, herunder budget og bemanding i Intern revision.
- behandling og drøftelse af udviklingen og ledelsens tiltag i relation til revisionsanbefalinger.
- løbende revurdering og indstilling af ændringer til "Funktionsbeskrivelse og politik for Intern revision og Intern audit"
- årlig vurdering af Intern revisions uafhængighed, herunder kvalitetssikrings systemet.

Ekstern revision foretager årligt en vurdering af:

- om de ifølge revisionsaftalen aftalte revisionsopgaver er udført
- om den interne revision fungerer tilfredsstillende
- om den eksterne revision er blevet bekendt med forhold, der enkeltvis eller tilsammen afkræfter, at den Interne revision fungerer uafhængigt af den daglige ledelse.

Endvidere vurderer ekstern revision, baseret på den udførte revision, det arbejde, som udføres af intern revision, herunder hvorvidt:

- arbejdet er udført i overensstemmelse med den godkendte revisionsstrategiplan
- kvalitetssikring har været tilfredsstillende
- den udarbejdede dokumentation kan danne grundlag for de foretagne konklusioner
- de udarbejdede protokollater og revisionsrapporter er i overensstemmelse med den underliggende dokumentation
- der foretages opfølgning på relevante forhold

Revisionsudvalgets og ekstern revisions evaluering bliver rapporteret til bestyrelsen.

Der har i 2017 været fokus på temainspektionen med fokus på de påbud, som omhandlede kredit-håndteringen.

Aktuarfunktion

Bestyrelsen har udpeget Jens-Peder Vinkler som nøgleperson og ansvarlig for aktuarfunktionen og har dermed besluttet, at rollen som ansvarshavende aktuar og ansvarlig for Aktuarfunktionen skal varetages af samme person.

Den ansvarshavende aktuar kan alene ansættes og afskediges af bestyrelsen.

Aktuarfunktionen udfører sine aktiviteter baseret på en årsplan. Aktiviteterne omfatter primært koordinering af opgørelsen af de forsikringsmæssige hensættelser samt medvirken i opgørelsen af selskabets solvenskapitalkrav og minimumskapitalkrav samt i selskabets risikostyring. Endvidere har Aktuarfunktionen ansvar for vurdering af datakvaliteten til beregning af hensættelser.

Den ansvarlige for Aktuarfunktionen udarbejder som minimum årligt en Aktuarrapport til direktionen og bestyrelsen. Den ansvarlige har derudover løbende adgang til rapportering til direktionen og bestyrelsen.

Outsourcing

Pensionskassen PenSam har outsourcet størstedelen af selskabets drifts- og udviklingsaktiviteter til PenSam A/S.

PenSam A/S fungerer i et armslængdeforhold til Pensionskassen PenSam med fokus på eksekvering af aftalte planer samt med rådgivning i forhold til forretningsmæssige afklaringer. Outsourcingen følger selskabets Politik for outsourcing, som fastlægger målsætninger og strategi for outsourcing, beslutningsproces samt krav til outsourcingkontrakter.

De outsourcete aktiviteter omhandler:

- Pensionsadministration med varetagelse af udbetalinger samt livscyklushændelser.
- Kunderelation vedrørende kundekontaktpunkter, rådgivning samt forebyggelse og socialrådgivning.
- Formueforvaltning, som består i at forvalte pensionskundernes formue fra fastsættelse af investeringsstrategi til løbende risikostyring, afvikling og

administration. Investeringservice er ikke outsourcet, men varetages af pensionskassen selv.

- Styring & Governance, som omhandler den finansielle og økonomiske styring samt ledelses-support og strategiudvikling. Herudover indgår governance, som understøtter god selskabsledelse og compliance i forhold til gældende lovgivning.
- Koncernfunktioner, som er en samling af serviceydelser, der understøtter pensionskassen i det daglige administrationsarbejde fra sekretariatsbi-stand over håndtering af eksterne relationer til supportfunktioner som IT og Facility Management.

For tilvejebringelse af IT-drift gør PenSam A/S brug af videreoutsourcing. KMD er videreoutsourcingsleverandør for IT-drift, -vedligehold og -udvikling. Denne videreoutsourcing er godkendt af Pensionskassen PenSam's bestyrelse.

Månedligt følges der op på de leverede serviceydelser, og bestyrelsen bliver en gang i kvartalet præsenteret for udvikling og status på key performance indicators. Yderligere bliver der udarbejdet en årlig outsourcingrapport, hvor også den rådgivende funktion evalueres kvalitativt.

PenSam A/S leverer tjenesteyder inden for området administration af finansielle virksomheder.

Andre oplysninger

Pensionskassens bestyrelse og direktion vurderer ud fra en forretningsmæssig overvejelse, at pensionskassens ledelsessystem er fyldestgørende i forhold til arten, omfanget og kompleksiteten af de risici, der er forbundet med pensionskassens virksomhed.

Bestyrelsen har fastsat politikker indenfor forrettningens hovedområder. Direktionsinstruksen og politikkerne beskriver tilsammen rammerne for ledelsen af virksomheden og samspillet mellem bestyrelsen og direktionen,, og under dem tjener beredskabsplaner, forretningsgange, arbejdsbeskrivelser mv. i organisationen eller krav i en outsourcingkontrakt til at sikre, at der er en klar og entydig ledelse af pensionskassen i alle virksomhedens led.

Der er fokus på, at der er en rød tråd fra pensionskassens forretningsmodel og afledte risikoprofil til direktionsinstruksen og politikkerne på de enkelte aktivitetsområder, hvor det risikoniveau, som bestyrelsen ønsker på aktivitetsområderne fremgår, og

hvor rammer for direktionens beføjelser fastsættes. Dette videreføres i de underliggende forretningsgange mv. og er med til at understøtte, at pensionskassens strategiske mål nås.

Bestyrelsen og direktionen har i forlængelse heraf sikret, at der er rapporteringskanaler til sikring af informationsstrømme i selskabet, både bottom-up og top-down.

Risikoprofil

Bestyrelsens ønskede risikoniveau er fastsat i Politik for risikostyring.

Forsikringsrisici

Forsikringsmæssige risici

Følgende risikokategorier vedrører livsforsikringsrisikoen:

- Dødelighedsrisiko
- Levetidsrisiko
- Invaliditets-/sygdomsrisiko
- Livsforsikringsoptionsrisiko
- Omkostningsrisiko
- Genoptagelsesrisiko
- Livsforsikringskatastroferisiko

Dette svarer til risikokategorierne i pensionskassens solvensopgørelse.

Opgørelsesmetode for risiko

Risiko kvantificeres og rammesættes i overensstemmelse med den valgte metode for opgørelse af solvens under forsikringsdirektivet og tilhørende forordning.

Nedenfor gennemgås de enkelte risikokategorier, der er rammesat på forsikringsområdet:

Dødelighedsrisiko

Risikoen dækker over en permanent stigning i bestandenes dødelighed. Udviklingen i dødeligheden generelt og pensionskassens produkter gør, at risikoen betragtes som lille og accepteres.

Levetidsrisiko

Risikoen dækker over et permanent fald i bestandenes dødelighed. Udviklingen i dødeligheden generelt og pensionskassens produkter gør, at risikoen stadig betragtes som en væsentlig risiko for pensionskassen. Risikoen accepteres for nærværende, men mulighederne for afdækning skal løbende undersøges, idet en ugunstig udvikling i bufferne i bestandene kan medføre et behov for afdækning af levetidsrisikoen. Direktionen skal i så tilfælde udarbejde et oplæg til bestyrelsen, som vurderer og indstiller, om der skal tegnes afdækning af levetidsrisikoen.

Invaliditets-/sygdomsrisiko

Dækker over risikoen for en permanent stigning i niveauet for tilkendelse af invalidepension. Pensionskassen gør en stor indsats for at forebygge tilkendelser af invalidepension. Endvidere er der gennemført stramninger for tilkendelser af offentlig førtidspension. Risikoen anses for begrænset og accepteres.

Livsforsikringsoptionsrisiko

Livsforsikringsoptionsrisiko betegner risikoen for, at der sker genkøb af policer til ugunst for pensionskassen. Adgangen til genkøb er væsentligt begrænset. Optionerne vurderes derfor ikke i sig selv at udgøre en udfordring for pensionskassen. Bestyrelsen ønsker dog at begrænse risikoen via indførelse af tidssvarende genkøbsværdier, som forventes at være implementeret i 2018.

Omkostningsrisiko

Dækker over risikoen for en permanent stigning i pensionskassens omkostninger. Risikoen anses for begrænset og accepteres. Der arbejdes målrettet på at nedbringe pensionskassens omkostninger.

Genoptagelsesrisiko

Dækker over risikoen for, at invalidesager revurderes med øget udbetaling til følge. Risikoen anses for begrænset og accepteres.

Livsforsikringskatastroferisiko

Der ønskes en begrænset risiko, når katastrofe indtræder. Pensionskassens prissætning af dødelighed og invaliditet tager udgangspunkt i, at død/invaliditet indtræffer uafhængigt fra kunde til kunde, hvilket ikke er tilfældet ved katastrofe. Derfor skal pensionskassen gardere sig mod et større antal afhængige dødsfald/invaliditeter fx ved genforsikring.

Markedsrisici

Markedsrisici dækker risikoen for tab på ugunstige bevægelser i markedspriser, renter, valutakurser mv. Investeringspolitikken udtrykker en ønsket markedsrisikoeksponering i pensionskassens formueforvaltning, og niveauet fastsættes ud fra aktivfordeling og benchmark. Risikorammerne er overordnet set fastlagt i Politik for risikostyring, hvor rammerne for markedsrisici afspejler den fastsatte strategi. I det efterfølgende beskrives risikoen for pensionskassens

samlede aktiver. Pensionskassens markedsrisici er sammen med forsikringsrisiko en af de to dominerende risici. Som omtalt under "Investeringsrisici" tager investeringspolitikken højde for "prudent person"-princippet.

Forskellige markedsrisici:

Risiko	Mio.kr.
Rente	104
Aktie	1.711
Ejendom	460
Spread	983
Valuta	108
Koncentration	988
Diversifikation	-1.228
Markedsrisiko	3.124

Renterisiko

Pensionskassens renterisiko opgøres ved forskydninger i renteniveauet. Både investeringsaktiverne og pensionsforpligtelserne ændrer markedsværdi i forbindelse med, at renteniveauet ændrer sig. Rentefølsomheden på investeringsaktiverne anvendes til at afdække risikoen på de garanterede pensionsforpligtelser. Renteforskydninger har meget stor betydning for markedsværdien af pensionsforpligtelserne, og rentefølsomheden i investeringsaktiverne er ikke tilstrækkelig til at afdække renterisikoen. Derfor anvendes finansielle kontrakter i form af renteswaps til at afdække den resterende renterisiko. Fastsættelsen af den samlede afdækningsgrad på renterisikoen foretages af bestyrelsen. Det er et strategisk mål at afdække 90% af renterisikoen på pensionsforpligtelserne. Det ønskede niveau for nettorenterisikoen fremgår af Politik for investering. Investeringsrammerne indeholder herudover en ramme for, hvilken størrelse taktiske disponeringer i nettorenterisikoen må udgøre i forhold til investeringsstrategien. Effektiviteten af risikoafdækningen overvåges gennem følsomhedsanalyser og opfølgning af markedsværdiregnskab for aktiver og passiver i den regelmæssige risikoreportering. Idet pensionskassens pensionsforpligtelser alle er i DKK, er der på balancen en naturlig øget koncentration af rentebærende aktiver (primært statsobligationer og realkreditobligationer) udstedt i DKK i forhold til størrelsen af dansk økonomi. I en nettobetragtning vurderes dette ikke som en væsentlig risikokoncentration for pensionskassen, idet der er tale om et naturligt

strukturelt match mellem aktiver og passiver i samme valuta.

Aktierisiko

Pensionskassens aktierisiko stammer fra en ønsket risikoeksponering i Pensionskassens formueforvaltning. Risikobudget og rammer for aktierisiko skal tage hensyn til cykliske forhold, så pensionskassen kan fastholde den ønskede aktivfordeling i stressede scenarier. Retningslinjen for investering fastsætter minimum og maksimumgrænser for aktierisikoen. Aktierisikoen stammer fra investeringerne i børsnoterede aktier i Danmark og på globalt plan. Ud over investeringen i børsnoterede aktier kommer der også aktierisiko fra investeringen i unoterede aktier og alternative investeringer, som ikke falder under en af de andre risikokategorier. Pensionskassens direkte investeringer og investeringen i infrastruktur bliver i de fleste tilfælde klassificeret som aktierisiko. Pensionskassens infrastrukturinvesteringer er fortsat opgjort som aktierisiko på grund af de mange krav, der stilles for at kunne klassificere investeringerne som infrastruktur med et mere lempeligt kapitalkrav.

Omkring halvdelen af den aktierisiko, der ikke klassificeres som børsnoterede aktier, består af unoterede aktieinvesteringer. 30% består af investeringer i infrastruktur, og resten stammer fra mandater, som endnu ikke er fuldt klassificeret på andre risikoklasser. De fonde, hvor der er ikke foretages meget frekvent belysning af de underliggende investeringsaktiverne, er typisk hovedsageligt investeret i unoterede aktier, og hele fonden bliver derfor klassificeret som unoterede aktier. Aktieporteføljen indeholder ingen investeringer i råvarer eller hedgefonde.

Pensionskassen's investering i PenSam Holding er af strategisk karakter og behandles sådan i solvensberegningen. Investeringen i PenSam Holding udgør ca. 1,9 mia. kr

De børsnoterede aktier er godt fordelt ud over sektorer med den største eksponering i informationsteknologi på 21%. Den geografiske fordeling placerer 51% i USA, hvilket ca. svarer til markedsandelen i amerikanske aktier i forhold til alle globale børsnoterede aktier. Pensionskassen har børsnoterede aktier i USA svarende til ca. 1,3 mia. kr.

Valutarisiko

Investeringsaktiverne kan være udstedt i fremmed valuta. Pensionskassen er dermed eksponeret over for udsving i fremmed valuta i forhold til danske kroner. Det er pensionskassens politik at afdække denne valutarisiko mod fremmede valutaer med valutaterminskontrakter. Der er defineret en afdækningsgrad af valutarisiko i de for pensionskassen væsentligste valutaer. Retningslinje for investering angiver en ramme for den samlede valutarisiko, ligesom eksponering mod enkeltvalutaer rammesættes for at begrænse ensidig valutaeksponering. Effektiviteten af risikoafdækningen overvåges gennem følsomhedsanalyser og opfølgning af markedsværdiregnskab for aktiver og passiver i den regelmæssige risikorapportering.

Ejendomsrisiko

Ejendomsrisici dækker over ejendomsrisiko ved investering i danske bolig- og erhvervsejendomme og i udenlandske ejendomme. Yderligere er alle investeringer i jord klassificeret som ejendomsrisiko. Pensionskassen har investeret i både danske og udenlandske ejendomme. Bestyrelsen har fastsat minimums- og maksimumgrænser for ejendomsrisikoen.

Koncentrationsrisiko

Koncentrationsrisiko er udtryk for et forhøjet risikoniveau inden for delområder af investeringsaktiverne, givet at pensionskassen investerer meget ensidigt i enkelte selskaber eller udbydere, eller alternativt hvis der foreligger en uforholdsmæssig stor afhængighed af et bestemt kredit- eller pengeinstitut eller anden udsteder af værdipapirer. Pensionskassen har en lille koncentrationsrisiko, hvilket viser en stor spredning på investeringerne. Pensionskassen har dog koncentrationsrisiko i forbindelse med kapital investeret i PenSam Holding. Bestyrelsen har fastsat en ramme for koncentrationsrisikoen.

Volatilitetsrisiko

Bestyrelsen ønsker ikke aktiv investering i volatilitetsrisiko, men kan accepteres som afledt effekt af anden investeringsaktivitet i godkendte aktivklasser. Pensionskassen har volatilitetsrisiko på finansielle instrumenter på aktivsiden, mens optionaliteten på passivsiden er defineret til nul. Pensionskassens realkreditobligationsportefølje er eksponeret overfor volatilitetsændringer på grund af konverteringsretten i obligationerne.

Råvarerisiko

Bestyrelsen ønsker ikke direkte eksponering mod råvarerisiko, men accepterer en sådan risikoeksponering ved eksponering i andre godkendte aktivklasser.

Kreditrisici

Kreditrisiko opstår ved investering i kreditobligationer, realkreditobligationer, direkte långivning og lignende. Kreditrisikoen opgøres som kreditspændrisiko, og det ønskede risikoniveau er fastsat i Politik for kreditrisici og yderligere rammesat i Retningslinjen for investering. Der er udarbejdet en selvstændig kreditpolitik som delmængde af investeringspolitikken.

Kreditrisikopolitikken fastsætter i samspil med den overordnede investeringsstrategi og Politik for investering den ønskede risikoprofil for investeringer med eksponering mod kreditspændrisici og modpartsrisici, der her behandles samlet set som kreditrisiko.

Politik for kreditrisici fastsætter rammer i henhold til Solvens II forordningen således,

1. at långivning baseres på rimelige og veldefinerede kriterier, samt at der er fastlagt en klar proces for godkendelse, ændringer, fornyelse og omlægning af lån,
2. at pensionskassen har fastlagt interne metoder, som muliggør vurdering af kreditrisikoen ved eksponering mod enkelte låntagere samt på porteføljeniveau,
3. at der er indført effektive systemer til løbende administration og overvågning af låneporteføljerne, herunder til identificering og håndtering af problematiske kreditter samt til at foretage passende værdjusteringer, og
4. at låneporteføljen er tilstrækkelig diversificeret i forhold til pensionskassens målmarkeder og overordnede investeringsstrategi.

Pensionskassen har kreditspændrisiko på investeringer i obligationer og lån.

Modpartsrisiko

Pensionskassen har modpartsrisiko der dækker over eksponering mod andre finansielle modparter fordelt på likvider, valuta, finansielle instrumenter samt stillet kollateral. I forbindelse med anvendelse af finansielle instrumenter bliver der indgået netting-aftaler for at begrænse modpartseksponering. Pensionskassens modpartsrisiko stammer fra eventuelt større

udestående likvidpositioner samt værdien af valuta-terminkontrakter og markedsværdien af derivater (typisk swapafdækning af garanterede ydelser). Disse udeståender er koncentreret på enkelte modparter, hvor alle finansielle instrumenter er dækket gennem daglig kollateralstillelse. Samlet vurderes risikoen meget lille på grund af de omtalte risikomitegerende foranstaltninger sammenholdt med høj kreditværdighed af selskabets modparter. Det er pensionskassens strategi at benyttes central clearing af finansielle instrumenter, hvor det er praktisk muligt.

Likviditetsrisici

Likviditetsrisiko indgår ikke direkte i risikobudgettet og er dermed ikke rammesat ud over de tilstræbte aktivallokeringer. Bestyrelsen vedtager en likviditetsplan, der tilsikrer, at der er tilstrækkelig likviditet i den normale drift og i økonomisk stressede scenarier. Likviditetsplanen er et element i kapitalplanen og bygger dermed på den valgte investeringsstrategi og øvrige forudsætninger for kapitalplanen. Likviditetsplanen betragter betalingsstrømmene på investeringsaktiverne og livsforsikringsprodukterne og vurderer, om der er tilstrækkelig likviditet til at imødekomme både reelle og scenariebaserede pengestrømme ud af pensionskassen. Analysen viser, at pensionskassen har en tilfredsstillende overskudslikviditet i scenariet med normal drift og i et likviditetsstresset scenarie. Der foretages en likviditetsplanlægning af investering i alternative aktivklasser med angivelse af sigtepunkter for investeringsandele på min. 5 års sigt, der sikrer en forsvarlig andel af alternative investeringer relativt til aktiverne og passivernes forventede udvikling.

Operationelle risici

Operationel risiko er en samlebetegnelse for alle de risici, som en virksomhed er udsat for, som påvirker driften. Den omfatter uforudsete begivenheders indtræden. Operationelle risici defineres i pensionskassen som risikoen for hændelsers indtræden og kvantificeres som det potentielle tab eller utilsigtede gevinst, selskabet risikerer. Dette tab kan være af økonomisk karakter, men ligeledes strategisk, eller på PenSams omdømme mv.

Operationelle risici eksisterer som en naturlig del af det at drive virksomhed. Pensionskassen ønsker en effektiv og ansvarlig drift af selskabet, hvilket medfører, at alle væsentlige risici skal håndteres i henhold til det ønskede risikoniveau.

De konkrete mål for operationel risikostyring i pensionskassen har til formål at skabe rammerne for risikobaseret ledelse.

Ansvar for de operationelle risici er decentralt placeret hos de udførende enheder. Det indebærer, at lederne er ansvarlige for at styre risici indenfor deres respektive ansvarsområder, herunder etablere effektive metoder og procedurer samt sikre tilstrækkelige interne kontroller.

Ansvar for metoder og procedurer for risikostyringsprocessen for operationelle risici og opsamling af hændelser er forankret i risikostyringsfunktionen. Der foretages opfølgning på udviklingen i de udførende enheders vurdering af egne risici, samt hvorvidt registrerede hændelser bidrager til at bekræfte risikobilledet, eller om de afslører tegn på ikke-identificerede risici, svagheder i eksisterende kontroller m.m.

Vurdering og opfølgning på det interne kontrolmiljø baserer sig på dokumentationen af de interne kontroller i henholdsvis forretningsgange og forretningsprocesser, hvorfor disse skal være fyldestgørende og opdateret.

Registrering og kvantificering af hændelser skal gøre Pensionskassen i stand til at vurdere, om solvenskravet vedrørende operationelle risici er passende. Herudover skal registreringen benyttes til at forbedre processer og kontroller via de relevante forretningsgange. Tiltag i forlængelse af en hændelse skal, afhængig af den konkrete hændelse, omfatte en vurdering af organisatorisk indretning og drift i form af funktionsadskillelse, kontroller, medarbejderkompetencer i forhold til opgavekompleksitet, forretningsgange, fysisk sikkerhed mv.

Pensionskassen har metoder og procedurer, der er egnede til at opdage og mindske risikoen, herunder risikoen for manglende overholdelse af gældende lovgivning, markedsstandarder eller interne regelsæt.

Metode og proces for klassifikation og kvantificering af disse risici beskrives i det følgende.

Risikoidentifikation og kvantificering

I første fase skal alle væsentlige risici identificeres og beskrives således, at de kan klassificeres efter nærmere anvisning fra risikostyringsfunktionen. Risiciene skal kvantificeres til brug for prioritering af de

risici, som skal analyseres nærmere. Kvantificeringen af den enkelte risiko sker både før og efter det eksisterende kontrolmiljø, der er for den enkelte risiko. Kontrolmiljøet omkring risiciene er således et væsentligt aspekt i risikovurderingen.

Gruppering af risici herunder prioritering

I anden fase af processen skal det vurderes, hvordan de enkelte risici påvirker hinanden, og hvorvidt nogle af risiciene skal ses som en samlet risiko. Betydningen af en enkelt risiko/begivenhed kan isoleret set være lille, mens en række af begivenheder samlet set kan påvirke selskabet væsentligt. Der skal udpeges en risikoejer, der skal håndtere risikoen inden for det fastlagte risikoniveau. I denne fase skal risiciene endvidere prioriteres, og det skal besluttes, hvilke væsentlige risici der skal henholdsvis overvåges og udarbejdes handlingsplaner for.

Risikostyring og kontrol

For at kunne styre de væsentlige risici, som er identificeret i den forrige fase, skal der besluttes håndterbare og relevante målepunkter. For disse målepunkter skal der opstilles grænseværdier, og hvis disse bliver brudt, skal der ske en aktion i forhold til foruddefinerede handlingsplaner.

Mitigering / Handlingsplan

Handlingsplaner for de væsentlige risici udarbejdes af risikoejeren, og en af følgende håndteringsmetoder skal vælges:

- Minimer risikoen
- Overfør risikoen
- Accept af risikoen

Andre væsentlige risici

Pensionskassen har ikke identificeret væsentlige risici uden for de ovenfor gennemgåede risikokategorier.

Andre oplysninger

Følsomhedsanalyser og reverse stresstest

Der foretages løbende følsomhedsanalyser på specielt aktivrisikoen som fremgår af den ugentlige rapportering. Følsomhedsanalyserne foretages på de risikokategorier, der er mest betydende for solvensen i selskabet, hvilket typisk er renteudviklingen og afkastet på aktieinvesteringerne. Kvartalsvis foretager selskabet en reverse stresstest, hvor det analyseres, hvor meget en risikokategori skal falde i værdi før solvensen rammer henholdsvis 100% og 150%. Opgørelsen af seneste reverse stresstest er afbilledet nedenfor.

	Renterisici	Aktierisici	Ejendomsrisici	Kreditspændrisici	Type 1-modpartsrisici	Levetidsrisici	Levetidsrisici - udgangspunkt
Stød	900 bp	42%	97%	14%	0%	5,1 * eksisterende levetidsstress	Partiel Intern model anvendes;
Solvensdækning = 150 %	146%	149%	150%	144%	467%	150%	niveau: 6,8%, trend 6,8%,
Stød	1200 bp	61%	100%	19%	0%	6,5* eksisterende levetidsstress	realisationsrisiko: 1,91%, Tillæg for ikke-observerbar risiko: 0,5% tillæg på niveau
Solvensdækning = 100 %	109%	99%	144%	100%	467%	100%	

Værdiansættelse til solvensformål

Aktiver

Aktiverne værdiansættes som udgangspunkt ud fra de samme principper, som benyttes i forbindelse med udarbejdelsen af regnskaberne. Der er således ikke nogen væsentlige forskelle mellem de metoder og primære antagelser, som benyttes til henholdsvis solvensformål og regnskabsformål.

Principperne for værdiansættelse er beskrevet i afsnittene nedenfor.

Materielle aktiver

Materielle aktiver består primært af driftsmidler. Driftsmidler indregnes i balancen til kostpris med fradrag af akkumulerede af- og nedskrivninger. Kostprisen omfatter anskaffelsessummen samt øvrige omkostninger tilknyttet anskaffelsen. Afskrivninger beregnes på grundlag af aktivets restværdi fratrukket akkumulerede nedskrivninger. Afskrivninger på driftsmidler foretages lineært over den forventede økonomiske levetid. Afskrivningsperioderne er fastsat til 3 - 10 år.

Investeringsejendomme

Investeringsejendomme måles til dagsværdi efter en cash flow model. Investeringsejendomme omfatter primært bolig- og erhvervsejendomme. Dagsværdien opgøres med udgangspunkt i en systematisk vurdering af ejendommene baseret på deres forventede afkast over en 10-årig periode og terminalværdi.

Terminalværdien er forventningen til ejendommens fremtidige kontante driftsafkast i et normalt år efter en 10-årig periode. Dagsværdien er opgjort ved at tilbagediskontere det forventede afkast samt at fastsætte afkastkrav, der blandt andet afhænger af ejendommens art, beliggenhed og det aktuelle renteniveau.

Kapitalandele i tilknyttede og associerede virksomheder

Kapitalandele i tilknyttede og associerede virksomheder indregnes og måles til virksomhedens regnskabsmæssige indre værdi. Virksomhedens indre værdi opgøres efter det senest modtagne regnskab.

Kapitalandele

Kapitalandele indregnes i balancen til dagsværdi.

Dagsværdien for kapitalandele, der handles på et aktivt marked, opgøres på baggrund af lukkekursen på balancedagen.

For kapitalandele, hvor der ikke forefindes et aktivt marked og dermed ikke en observerbar pålidelig dagsværdi, foretages værdiansættelsen med udgangspunkt i almindeligt anerkendte værdiansættelsesmetoder. Dette omfatter fx "discounted cash flow metoden", sammenlignelige handler og multipler. Den anvendte metode varierer afhængig af de konkrete foretagne investeringer.

Værdiansættelserne efterprøves løbende ud fra risiko og væsentlighed. Der valideres ved hjælp af følsomhedsanalyser af væsentlige forudsætninger i de anvendte værdiansættelsesmodeller.

Investeringsforeningsandele

Børsnoterede investeringsforeningsandele måles til dagsværdi med udgangspunkt i den officielle lukkekurs på balancedagen. Hvis en officiel lukkekurs ikke findes, anvendes den officielle børskurs. Unoterede investeringsforeningsandele måles til den af udbyder beregnede kurs, der bygger på de underliggende værdipapirers dagsværdi.

Obligationer, pantesikrede udlån og andre udlån

Obligationer, pantesikrede udlån og andre udlån måles til dagsværdi. Dagsværdien af noterede obligationer opgøres med udgangspunkt i den officielle lukkekurs på balancedagen. Hvis en officiel lukkekurs ikke findes, anvendes den officielle børskurs. Dagsværdien af udtrukne børsnoterede obligationer måles dog til nutidsværdien af udtrækningsbeløbet. For øvrige unoterede obligationer og udlån opgøres dagsværdien ud fra almindeligt anerkendte værdiansættelsesteknikker, der inddrager alle tilgængelige data, som markedsdeltagere må antages at ville tage i betragtning ved en prisfastsættelse. PenSam benytter et internationalt anerkendt kreditvurderingsværktøj til understøttelse af ovenstående teknikker.

Afledte finansielle instrumenter

Børsnoterede og unoterede afledte finansielle instrumenter måles til dagsværdi, og reguleringer indregnes løbende i resultatopgørelsen under 'Kursreguleringer'. Positive dagsværdier indregnes i balancen under 'Afledte finansielle instrumenter', og negative dagsværdier indregnes i balancen under 'Anden gæld og Gæld til kreditinstitutter'.

For afledte finansielle instrumenter, der ikke er børs-noterede, anvendes til værdiansættelsen almindeligt anerkendte værdiansættelsesmetoder. De valgte metoder tilpasses de enkelte afledte finansielle instrumenter.

Der foretages analyser af værdiansættelserne i forhold til eksterne modparter og i forhold til priser fastsat af en uafhængig finansiell institution for at vurdere og efterprøve de af pensionskassen fastsatte værdier.

Repoer behandles som lån mod sikkerhed. Obligationer solgt som led i en repoforretning er medtaget i balancen til dagsværdi.

Forsikringsmæssige hensættelser

Værdiansættelse af pensionsmæssige hensættelser

De pensionsmæssige hensættelser værdiansættes på samme måde til regnskabsaflæggelse som til solvensformål.

Måling af forpligtelser vedrørende forsikringskontrakter

Vurderingen af kundebestandens levetid, død og invaliditet har en væsentlig indflydelse på opgørelsen af de pensionsmæssige hensættelser, og derfor foretages der regelmæssigt en vurdering af bedste skøn for de nævnte parametre.

Erfaringerne, der danner baggrund for fastsættelse af parametre til hensættelsesberegning, er indhentet over fem år, hvor førtidspensionsreformen er trådt i kraft undervejs i perioden. Der er usikkerhed om reformens langsigtede effekt, hvilket kan påvirke hensættelsernes størrelse fremadrettet.

Fastlæggelse af forudsætningerne er baseret på erfaringer fra pensionskassens bestand og er påvirket af aktuarmæssige skøn, der har betydning for hensættelsernes størrelse.

Den anvendte metode for vurdering af bedste skøn for levetid og død skelner mellem levetid for raske og invalide, idet der i pensionskassen er observeret stor forskel i levetid imellem raske og invalide.

Til vurdering af den observerede dødelighed er der anvendt oplysninger, som er baseret på erfaringer blandt kunderne i hele PenSam gruppen, da dette bidrager til en mere sikker estimation. Det er endvidere vurderingen, at en metode, der skelner mellem

raske og invalide, er udtryk for bedste skøn på det foreliggende grundlag.

Det er ledelsens vurdering, at de anvendte skøn er forsvarlige og et udtryk for bedste skøn for regnskabsposternes dagsværdier.

Pensionsmæssige hensættelser

Pensionsmæssige hensættelser opgøres på basis af det til Finanstilsynet anmeldte tekniske grundlag for beregning af pensionsmæssige hensættelser.

Pensionshensættelser

Pensionshensættelser opdeles i noterne i garanterede ydelser, risikomargen, individuelt bonuspotentiale samt kollektivt bonuspotentiale.

Nutidsværdien af fremtidige betalingsstrømme findes ved diskontering med rentekurven, jf. regnskabsbekendtgørelsen, hvor satserne er med volatilitetsjustering og reduceret med pensionsafkastbeskatnings-satsen.

Forudsætninger vedrørende dødelighed og invaliditet er fastlagt på baggrund af erfaringer fra bestanden i PenSam. Forudsætninger vedrørende de fremtidige administrationsomkostninger er baseret på administrationsaftale med PenSam A/S.

Garanterede ydelser

Garanterede ydelser er opgjort som nutidsværdi af betalingsstrømme vedrørende ydelser og administrationsomkostninger. Betalingsstrømmene er opgjort under hensyntagen til sandsynligheden for tilbagekøb og diverse forsikringsbegivenheder.

Nutidsværdierne opgøres efter markedsforudsætningerne. Hertil lægges et tillæg til dækning af fremtidige ydelser foranlediget af indtrufne forsikringsbegivenheder samt et tillæg for ubetalte, forfaldne forsikringsydelser.

Risikomargen

Risikomargenen beregnes efter kapitalomkostningsmetoden under Solvens II.

Individuelt bonuspotentiale og kollektivt bonuspotentiale

Den forsikredes bonusret opgøres residualt i forhold til de pensionsmæssige hensættelser efter finansiering af garanterede ydelser og risikomargen. Den del af værdien af bonusretten, der er indeholdt i de re-

trospektive hensættelser, er individuelt bonuspotentiale, mens den del, der ikke er fordelt til de enkelte forsikringer, er kollektivt bonuspotentiale.

Individuelt bonuspotentiale og kollektivt bonuspotentiale kan anvendes til dækning af negative realiserede resultater i henhold til kontributionsbekendtgørelsen.

Fortjenstmargen

Pensionskassen har fastsat risikoforrentningen til nul, hvorfor der ikke er fortjenstmargen.

Effekt af volatilitetsjustering

Pensionskassen anvender volatilitetsjustering, jf. artikel 77d i Solvens II-direktivet. Effekten heraf ses i nedenstående skema pr. 31.12.2017:

Balancepost i mio. kr.	Med volatilitetsjustering	Uden volatilitetsjustering
Forsikringsmæssige hensættelser	21.264	21.134
Solvenskapitalkrav	945	3.275
Minimumskapitalkrav	425	819
Kapitalgrundlag	4.093	4.502

Andre forpligtelser

Andre forpligtelser er gældsposter og negativ værdi af afledte finansielle kontrakter. Posterne er værdisat til samme værdi som i årsrapporten.

Alternative værdiansættelsesmetoder

Der anvendes ikke alternative værdiansættelsesmetoder.

Andre oplysninger

Der vurderes ikke at være andre væsentlige oplysninger om værdiansættelsen af aktiver og passiver til solvensformål.

Kapitalforvaltning

Pensionskassen har overholdt såvel solvenskapitalkrav som minimumskapitalkrav i hele 2017. Solvenskapitalkravet har været faldende fra ca. 2,0 mia. kr. i starten af året til ca. 1,0 mia. kr. ultimo 2017. Faldet skyldes en kombination af positive afkast gennem året og en bestyrelsesbeslutning om at udlodde en andel af egenkapitalen til de kollektive bonusreserver.

Pensionskassen anvender standardmodellen under Solvens II til opgørelse af solvenskapitalkravet på nær for levetidsrisiko, hvor der anvendes en partiel intern model, som er godkendt af Finanstilsynet.

Pensionskassens solvenskapitalgrundlag udgøres af egenkapital og særlige bonushensættelser. Alle disse elementer er Tier I. Ultimo 2017 udgør solvenskapitalgrundlaget 4,1 mia. kr.

Kapitalgrundlag

Bestyrelsen har besluttet, at pensionskassens kapital som udgangspunkt udgøres af egenkapital og særlige bonushensættelser, og dermed ikke af kapital finansieret af långivere. Beslutningen udelukker dog ikke, at kapitalnødplanen kan indeholde elementer af fremmedkapital. De nævnte størrelser opgøres på samme måde til regnskab og til solvensformål.

Kapitalgrundlaget skal have en størrelse, så den som minimum kan dække pensionskassens regulatoriske kapitalkrav. Kapitalgrundlaget stiller om nødvendigt kapital til rådighed for kundegrupperne. Opretholdelsen af et tilstrækkelig kapitalgrundlag sikres blandt andet i risikostyringspolitikens afsnit om planlægning og kapitalstruktur.

Bestyrelsen ønsker en lav risiko for tab på aktiver tilknyttet egenkapitalen og kapitalgrundlaget som helhed. Det samlede ønskede risikoniveau defineres derudover af risikotolerancen på kundegrupperne samt det fastlagte risikobudget for de operationelle risici.

Særlige bonushensættelser opbygges af andele af overskud, der tilfalder forsikringsbestanden, og udbetales i takt med udbetaling af pension til kunderne eller ved genkøb/overførsel.

Pensionskassens Kapitalgrundlag kan understøtte kontributionsgrupper mv. i det omfang, der er behov og mulighed for dette. Fordelingen sker ved at fastsætte et risikobudget og risikorammer, der overstiger kontributionsgruppens egne buffere. Pensionskas-

sens kontributionsgrupper betaler ikke for tildelt kapital. Kapitalen er i 2017 blevet proportionalt fordelt mellem kontributionsgruppernes efter markedsværdien på grupperne

Vedligeholdelsen af kapitalgrundlaget sker ved tilskrivning af afkast af egne aktiver.

I selskabets forretningsplan for perioden 2017-2020 er bestyrelsens beslutning forudsat fastholdt.

Kapitalgrundlag hhv. primo og ultimo 2017 er specificeret i tabellen nedenfor:

(mia. kr.)	Primo 2017	Ultimo 2017
Egenkapital	4,0	3,6
Særlige Bonushensættelser	0,5	0,5
Fortjenstmargen	0	0
Kapitalgrundlag	4,5	4,1

Alle elementer i kapitalgrundlaget er Tier I. Alle elementer kan ligeledes indgå fuldt til dækning af minimumskapitalkravet. Der er ikke væsentlige forskelle mellem kapitalgrundlaget i selskabets regnskab og overskydende aktiver i forhold til passiver beregnet til solvensformål.

Solvenskapitalkrav og minimumskapitalkrav

Pensionskassens solvenskapitalkrav ultimo 2017 er specificeret i tabellen nedenfor:

	Mio. kr.
Risiko for længere levetid	591,6
Øvrige risici	78,2
Forsikrings- og omkostningsrisici i alt	611,7
Markedsrisici i alt	3.124,1
Operationelle og strategiske risici i alt	95,3
Samlede risici	3.850,6
Diversifikation	-419,6
Samlet tabspotentiale	3.431,0
Dækning af bonuspotentialer	-2.485,6
Solvenskapitalkrav	945,4

Minimumskapitalkravet udgør 425 mio. kr. Input til beregningen af minimumskapitalkravet er beskrevet i skema S.28.01.01.

Solvenskapitalkravet er opgjort iht. standardmodellen under Solvens II, på nær for levetidsrisiko. Dette er beskrevet nærmere i afsnit nedenfor.

Selskabet anvender ikke forenkede beregninger eller selskabsspecifikke parametre i opgørelsen.

Såvel solvenskapitalkravet som minimumskapitalkravet har været faldende i løbet af 2017, hvilket skyldes en kombination af positive afkast gennem året og en bestyrelsesbeslutning om at udlodde en andel af egenkapitalen til de kollektive bonusreserver.

Anvendelse af delmodulet for løbetidsbaserede aktierisici til beregningen af solvenskapitalkravet

Selskabet anvender ikke delmodulet for løbetidsbaserede aktierisici til beregning af solvenskapitalkravet.

Forskelle mellem standardformlen og en intern model

Pensionskassen anvender standardmodellen under Solvens II til opgørelse af solvenskapitalkravet på nær for levetidsrisiko, hvor der anvendes en partiel intern model.

Pensionskassen ansøgte om og fik i 2015 Finanstilsynets godkendelse til at anvende den partielle interne model fra 2016. Pensionskassen gjorde dette, da de danske hensættelsesregler, hvor der i selve hensættelserne tages højde for fremtidige stigninger i levetiden, ikke harmonerer med de underliggende antagelser bag standard levetidsstødet under Solvens II.

Den partielle interne model for levetidsrisiko erstatter standardmodulet for levetidsrisiko i standardmodellen direkte og beskriver ligesom standardmodulet risikoen for en 200-års begivenhed inden for en tids horisont på ét år.

Den partielle interne model er begrænset alene til levetidsrisiko, dvs. risikoen for stigning i hensættelserne som følge af, at kunderne lever længere end forudsat.

Den partielle interne model anvendes ligeledes i pensionskassens daglige styring.

Antagelserne bag den partielle interne model bygger på pensionskassens anmeldte regler vedrørende

levetidsforudsætninger, hvori Finanstilsynets benchmark for hhv. observeret, nuværende niveau og forventede fremtidige levetidsforbedringer indgår.

I modellen simuleres et stort antal gange således, hvordan hensættelserne kan udvikle sig som følge af ændringer i levetidsbenchmark på ét års sigt. Simuleringen ét år frem i tid er baseret på Poisson Lee-Carter modellen, som er kalibreret til 30 års data for den danske befolkning. Herved opnås en sandsynlighedsfordeling for ændring i hensættelserne. Ændring i hhv. niveau og trend kalibreres herefter til 99,5%-fraktilen i denne fordeling.

Udover risikoen for stigning i hensættelserne som følge af ændringer i benchmark på ét års sigt indeholder modellen også en komponent for usikkerhed knyttet til forsikringsbestandens størrelse samt en komponent for ikke-kvantificerbar risiko. Dog er man i gang med en mindre opdatering af modellen, hvor man også simulerer pensionskassens dødelighed ét år frem i tid, således at usikkerheden knyttet til forsikringsbestanden i PenSam Liv er inkorporeret i modellen. Man har valgt at lave denne opdatering af modellen, da modellen ikke tog eksplicit højde for risikoen for diskretionære spring i modeldødeligheden fra Finanstilsynets testhierarki. Modelændringen forventes at være færdigimplementeret i starten af 3. kvartal 2018. Bestyrelsen har i forbindelse med egen vurdering af risiko og solvens (ORSA) vedtaget et solvens tillæg i pensionskassens risikobudgettet svarende på 250 mio. kr. for at imødekomme denne risiko indtil at modellen er opdateret.

Til sammenligning indgår i standard levetidsstødet et uniformt fald på 20% i de underliggende dødelighedsantagelser i alle aldre. I dette levetidsstød indgår også forventninger til fremtidige stigninger i levetiden.

Den partielle interne model bygger på samme data, som indgår i Finanstilsynets benchmark samt i bestemmelse af pensionskassens anmeldte bedste skøn for levetider, dvs. befolkningsdata, branchedata og pensionskassens egne data.

Sammenligningstal ultimo 2017 mellem at anvende standard model for levetidsrisiko og pensionskassens partielle interne model (PIM) for levetidsrisiko fremgår af tabellen nedenfor:

Mio.kr.	Pensionskassen PenSam
Samlet level-stress, PIM	9,4%
Levetidsrisiko, standardmodul	1.265
Levetidsrisiko, PIM	594
Reduktion levetidsrisiko, PIM %	53%
SCR_brutto, standard	3.852
SCR_brutto, PIM	3.544
Reduktion på SCR_brutto, PIM %	8%
SCR, standard	1.711
SCR, PIM	1.415
Reduktion SCR %	17%

Ændring i markedsværdihensættelsen som følge af opdatering af markedsværdidødelighed fremgår af tabellen nedenfor. Den økonomiske konsekvensberegning er foretaget med bestand og rentekurve og gældende rentekontributionsgrupper pr. 31. august 2017.

Mio. kr.	SHJ	POR	TRAM
Ændring GY	+129	+15	+5

Der er tilsvarende foretaget en beregning af, hvor meget hensættelsen forventedes at stige ifølge den gamle trend.

Mio. kr.	SHJ	POR	TRAM
Ændring GY	+62	+6	+2

Omsat til % udgør den faktiske stigning følgende i forhold til den forventede stigning:

	SHJ	POR	TRAM
GY	207 %	261 %	255 %

Det fremgår af ovenstående tabeller, at opdateringen af markedsværdidødeligheder til benchmark for 2016 har medført en større stigning i hensættelsen end forventet, da den faktiske stigning udgør over 100 % af den forventede stigning for de tre rentekontributionsgrupper. Samlet set har pensionskassen således lidt et afløbstab på 79 mio.kr.

De seneste års opdateringer af benchmark har løbende givet anledning til stigninger i markedsværdihensættelserne, fordi de forventede levetidsforbedringer i et givet år har været lavere end det efterfølgende års forventede levetidsforbedringer. Dette skyldes – løst sagt – at man i det løbende 30-års historiske vindue til vurdering af levetidsforbedringer år for år skifter et "dårligt år" i 1980'erne ud med et "godt år" i 2010'erne. Dette har løbende givet anledning til såkaldte "afløbstab". For at imødekomme dette har Finanstilsynet ønsket at ændre dataperioden til kun at omfatte de seneste 20 års historik.

Den økonomiske konsekvens ved skift i Finanstilsynets metode vil blive implementeret i hensættelserne fra det tidspunkt, hvor et nyt (20-års) benchmark for 2018 er blevet offentligt, og de tilhørende statistiske analyser er blevet gennemført. Til gengæld vil vi allerede fra foråret 2018 tage højde for 20-års vinduet i den interne solvensopgørelse. Det er således ikke længere nødvendigt at indregne et afløbstab som følge af den årlige opdatering af levetidsforudsætninger i løbet af året.

Pensionskassens risikoprofil vurderes at stemme fint overens med de antagelser, der ligger til grund for pensionskassens partielle interne model. Dette på baggrund af, at alle pensionskassens kunder indgår i pensionskassens ydelsesrækker, som indgår i den partielle interne model. Ligeledes indgår disse kunder i det datagrundlag, som bedste skøn for levetider baseres på, og som efter modelopdateringen også vil indgå i den partielle interne model.

Manglende overholdelse af minimumskapitalkravet og manglende overholdelse af solvenskapitalkravet

Pensionskassen har i hele 2017 overholdt såvel solvenskapitalkravet som minimumskapitalkravet med stor margin.

Overholdelse af solvenskapitalkravet ses i tabellen nedenfor:

mio. kr.	1. kv	2. kv	3. kv	4. kv
SCR	1.939	1.716	1.413	945
MCR	585	570	543	425
Solvensgrad	235%	266%	323%	433%

Andre oplysninger

Der vurderes ikke at være andre væsentlige oplysninger om kapitalforvaltningen.

Bilag

Bilag 1 – Balance

S.02.01.02		Solvens II-værdi
Angivet i mio. kr.		C0010
Aktiver		
Immaterielle aktiver	R0030	0,0
Udskudte skatteaktiver	R0040	71,9
Pensionsmæssigt overskud	R0050	0,0
Materielle anlægsaktiver, som besiddes til eget brug	R0060	0,5
Investeringer (bortset fra aktiver, der besiddes i forbindelse med indeksregulerede og unit-linked aftaler)	R0070	26431,3
Ejendomme (bortset fra til eget brug)	R0080	1846,5
Besiddelser i tilknyttede selskaber, herunder kapitalinteresser	R0090	1894,0
Aktier	R0100	2511,9
Aktier — noterede	R0110	2511,9
Aktier — unoterede	R0120	0,0
Obligationer	R0130	17182,9
Statsobligationer	R0140	5814,6
Erhvervsobligationer	R0150	11326,1
Strukturerede værdipapirer	R0160	0,0
Sikrede værdipapirer	R0170	42,2
Kollektive investeringsinstitutter	R0180	1655,3
Derivater	R0190	1340,7
Indskud, bortset fra likvider	R0200	0,0
Øvrige investeringer	R0210	0,0
Aktiver, der besiddes i forbindelse med indeksregulerede og unit-linked aftaler	R0220	0,0
Lån, herunder realkreditlån	R0230	58,5
Policelån	R0240	0,0
Lån, herunder realkreditlån, til fysiske personer	R0250	0,0
Andre lån, herunder realkreditlån	R0260	58,5
Beløb, der kan tilbagekræves i henhold til genforsikringsaftaler fra:	R0270	0,0
Skadesforsikring og sygeforsikring svarende til skadesforsikring	R0280	0,0
Skadesforsikring undtagen sygeforsikring	R0290	0,0
Sygeforsikring svarende til skadesforsikring	R0300	0,0
Livsforsikring og sygeforsikring svarende til livsforsikring, undtagen sygeforsikring og indeksreguleret og unit-linked	R0310	0,0
Sygeforsikring svarende til livsforsikring	R0320	0,0
Livsforsikring, undtagen sygeforsikring og indeksreguleret og unit-linked	R0330	0,0
Livsforsikring, indeksreguleret og unit-linked	R0340	0,0
Indskud til cedenter	R0350	0,0
Tilgodehavender fra forsikringer og mæglere	R0360	0,0
Tilgodehavender fra genforsikring	R0370	0,0
Tilgodehavender (handel, ikke forsikring)	R0380	254,6
Egne aktier (som besiddes direkte)	R0390	0,0
Forfaldne beløb vedrørende kapitalgrundlagselementer eller garantikapital, der er indkaldt, men endnu ikke indbetalt	R0400	0,0
Likvider	R0410	146,7
Alle øvrige aktiver, ikke anført andetsteds	R0420	70,6
Aktiver i alt	R0500	27034,2

Forpligtelser		C0010
Forsikringsmæssige hensættelser — Skadesforsikring	R0510	0,0
Forsikringsmæssige hensættelser — Skadesforsikring (undtagen sygeforsikring)	R0520	0,0
Forsikringsmæssige hensættelser beregnet under et	R0530	0,0
Bedste skøn	R0540	0,0
Risikomargin	R0550	0,0
Forsikringsmæssige hensættelser — Sygeforsikring (svarende til skadesforsikring)	R0560	0,0
Forsikringsmæssige hensættelser beregnet under et	R0570	0,0
Bedste skøn	R0580	0,0
Risikomargin	R0590	0,0
Forsikringsmæssige hensættelser — Livsforsikring (undtagen indeksreguleret og unit-linked)	R0600	21263,8
Forsikringsmæssige hensættelser — Sygeforsikring (svarende til livsforsikring)	R0610	0,0
Forsikringsmæssige hensættelser beregnet under et	R0620	0,0
Bedste skøn	R0630	0,0
Risikomargin	R0640	0,0
Forsikringsmæssige hensættelser — Livsforsikring (undtagen sygeforsikring og indeksreguleret og unit-linked)	R0650	21263,8
Forsikringsmæssige hensættelser beregnet under et	R0660	0,0
Bedste skøn	R0670	21186,1
Risikomargin	R0680	77,7
Forsikringsmæssige hensættelser — Indeksreguleret og unit-linked	R0690	0,0
Forsikringsmæssige hensættelser beregnet under et	R0700	0,0
Bedste skøn	R0710	0,0
Risikomargin	R0720	0,0
Andre forsikringsmæssige hensættelser	R0730	0
Eventualforpligtelser	R0740	0,0
Hensættelser, som ikke er forsikringsmæssige hensættelser	R0750	0,0
Pensionsforpligtelser	R0760	0,0
Indskud fra genforsikringsselskaber	R0770	0,0
Udskudte skatteforpligtelser	R0780	187,1
Derivater	R0790	727,8
Gæld til kreditinstitutter	R0800	733,8
Andre finansielle forpligtelser end gæld til kreditinstitutter	R0810	0,0
Forpligtelser vedrørende forsikringer og mæglere	R0820	0,0
Forpligtelser vedrørende genforsikring	R0830	0,0
Forpligtelser (handel, ikke forsikring)	R0840	29,2
Efterstillet gæld	R0850	0,0
Efterstillet gæld ikke medregnet i basiskapitalgrundlaget	R0860	0,0
Efterstillet gæld medregnet i basiskapitalgrundlaget	R0870	0,0
Alle øvrige passiver, ikke anført andetsteds	R0880	0,0
Passiver i alt	R0900	22941,7
Overskydende aktiver i forhold til passiver	R1000	4092,5

Bilag 2 - Præmier, erstatningsudgifter og omkostninger efter branche

S.05.01.02		Branche vedrørende: Skadesforsikringsforpligtelser												Branche vedrørende: ikke-proportional genforsikring				I alt
		Forsikring vedrørende udgifter till	Forsikring vedrørende indkomstsikring	Forsikring vedrørende arbejdsskade/sikring	Motoransvar/sikring	Anden motorforsikring	Sø-, luftfarts- og transportforsikring	Brand og andre skader på ejendom	Almindelig ansvarsforsikring	Kredit- og kautionsforsikring	Retshjælp/sikring	Assistance	Diverse økonomiske tab	Sygeforsikring	Ulykkesforsikring	Sø-, luftfarts- og transportforsikring	Materielle anlægsaktiver	
Angivet i mio. kr.		C0010	C0020	C0030	C0040	C0050	C0060	C0070	C0080	C0090	C0100	C0110	C0120	C0130	C0140	C0150	C0160	C0200
Tegnede præmier																		
Brutto — Direkte virksomhed	R0110																	
Brutto — Accepteret proportional genforsikring	R0120																	
Brutto — Accepteret ikkeproportional genforsikring	R0130																	
Genforsikringsandel	R0140																	
Netto	R0200																	
Præmieindtægter																		
Brutto — Direkte virksomhed	R0210																	
Brutto — Accepteret proportional genforsikring	R0220																	
Brutto — Accepteret ikkeproportional genforsikring	R0230																	
Genforsikringsandel	R0240																	
Netto	R0300																	
Erstatningsudgifter																		
Brutto — Direkte virksomhed	R0310																	
Brutto — Accepteret proportional genforsikring	R0320																	
Brutto — Accepteret ikkeproportional genforsikring	R0330																	
Genforsikringsandel	R0340																	
Netto	R0400																	
Ændringer i andre forsikringsmæssige hensættelser																		
Brutto — Direkte virksomhed	R0410																	
Brutto — Accepteret proportional genforsikring	R0420																	
Brutto — Accepteret ikkeproportional genforsikring	R0430																	
Genforsikringsandel	R0440																	
Netto	R0500																	
Omkostninger	R0550																	
Andre omkostninger	R1200																	
Samlede omkostninger	R1300																	

Bilag 3 - Præmier, erstatningsudgifter og omkostninger efter branche

S.05.01.02	Branche vedrørende: Livsforsikringsforpligtelser									Livs- genforsikrings- forpligtelser
	Sygeforsikring	Forsikring med gevinstandele	Indeksreguleret og unit linked forsikring	Anden livsforsikring	sygeforsikringsforpligtelse r og relateret til	skadesforsikringsaftale fra	Annuiteter hidrørende sygeforsikringsforpligtelse	Sygegenforsikring	Livs- genforsikring	
Angivet i mio. kr.	C0210	C0220	C0230	C0240	C0250	C0260	C0270	C0280	C0300	
Tegnede præmier										
Brutto	R1410	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,000000	
Genforsikringsandel	R1420	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,000596	
Netto	R1500	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,000596	
Præmieindtægter		0,0							0,000000	
Brutto	R1510	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,000000	
Genforsikringsandel	R1520	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,000596	
Netto	R1600	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,000596	
Erstatningsudgifter		0,0							0,0	
Brutto	R1610	0,0	940,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	940,7	
Genforsikringsandel	R1620	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Netto	R1700	0,0	940,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	940,7	
Ændringer i andre forsikringsmæssige hensættelser		0,0							0,0	
Brutto	R1710	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Genforsikringsandel	R1720	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Netto	R1800	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Omkostninger	R1900	0,0	52,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	52,9	
Andre omkostninger	R2500								0,0	
Samlede omkostninger	R2600								52,9	

Bilag 4 - Forsikringsmæssige hensættelser for livsforsikring og SLT-sygeforsikring

S.12.01.02.01		Forsikring med gevinstandele	Indeksreguleret og unit-linked			Anden livsforsikring			Amputeret hidrørende fra skadesforsikringsaftale og relateret til andre forsikringsforpligtelser	Accepteret genforsikring	I alt (anden livsforsikring end sygeforsikring, herunder unit-linked)	Sygeforsikring (direkte virksomhed)			Amputeret hidrørende fra skadesforsikringsaftale og relateret til sygeforsikringsforpligtelse	Sygeforsikring (accepteret genforsikring)	I alt (sygeforsikring svarende til livsforsikring)
				Aftaler uden optioner eller garantier	Aftaler med optioner eller garantier		Aftaler uden optioner eller garantier	Aftaler med optioner eller garantier					Aftaler uden optioner eller garantier	Aftaler med optioner eller garantier			
Angivet i mio. kr.		C0020	C0030	C0040	C0050	C0060	C0070	C0080	C0090	C0100	C0150	C0160	C0170	C0180	C0190	C0200	C0210
Forsikringsmæssige hensættelser beregnet under et	R0010	0,0	0,0			0,0			0,0	0,0	0,0	0,0			0,0	0,0	0,0
Samlet beløb, der kan tilbagekræves i henhold til genforsikring/fra SPV'er og finite reinsurance efter justeringen for forventede tab som følge af modpartens misligholdelse i forbindelse med forsikringsmæssige hensættelser beregnet under et	R0020	0,0	0,0			0,0			0,0	0,0	0,0	0,0			0,0	0,0	0,0
Forsikringsmæssige hensættelser beregnet som summen af bedste skøn og risikomarginen																	
Bedste skøn																	
Bedste bruttoskøn	R0030	21186,1		0,0	0,0		0,0	0,0	0,0	0,0	21186,1		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Samlet beløb, der kan tilbagekræves i henhold til genforsikring/fra SPV'er og finite reinsurance, efter justering for forventede tab som følge af modpartens misligholdelse	R0080	0,0		0,0	0,0		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bedste skøn minus beløb, der kan tilbagekræves i henhold til genforsikring/fra SPV'er og finite reinsurance — I alt	R0090	21186,1		0,0	0,0		0,0	0,0	0,0	0,0	21186,1		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Risikomargin	R0100	77,7	0,0			0,0			0,0	0,0	77,7	0,0			0,0	0,0	0,0
Overgangsforanstaltningerne vedrørende forsikringsmæssige hensættelser																	
Forsikringsmæssige hensættelser beregnet under et	R0110	0,0	0,0			0,0			0,0	0,0	0,0	0,0			0,0	0,0	0,0
Bedste skøn	R0120	0,0		0,0	0,0		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Risikomargin	R0130	0,0	0,0			0,0			0,0	0,0	0,0	0,0			0,0	0,0	0,0
Forsikringsmæssige hensættelser — i alt	R0200	21263,8	0,0			0,0			0,0	0,0	21263,8	0,0			0,0	0,0	0,0

Bilag 5 - Virkning af langsigtede garantier og overgangsforanstaltninger

S.22.01.21		Beløb med langsigtede garantier og overgangsforanstaltninger	Virkning af overgangsforanstaltninger vedrørende forsikringsmæssige hensættelser	Virkning af overgangsforanstaltninger vedrørende rentesatsen	Virkning af volatilitetsjustering og ude andre overgangsforanstaltninger	Virkning af matchtilpasning sat til 0
			C0030	C0050	C0070	C0090
<i>Angivet i mio. kr.</i>		C0010	C0030	C0050	C0070	C0090
	R0010	21263,8	0,0	0,0	540,2	0,0
	R0020	4092,5	0,0	0,0	-540,5	0,0
	R0050	4092,5	0,0	0,0	-540,5	0,0
	R0090	945,4	0,0	0,0	540,6	0,0
	R0100	4092,5	0,0	0,0	-540,5	0,0
	R0110	425,4	0,0	0,0	243,6	0,0

Bilag 6 - Kapitalgrundlag

S.23.01.01		I alt	Tier 1 - ubegrænset	Tier 1 - begrænset	Tier 2	Tier 3
<i>Angivet i mio. kr.</i>		C0010	C0020	C0030	C0040	C0050
Basiskapitalgrundlag før fradrag af kapitalinteresser i finansierings- og kreditinstitutter som omhandlet i artikel 68 i delegeret forordning (EU) 2015/35						
Stamaktiekapital (uden fradrag af egne aktier)	R0010	0,0	0,0		0,0	
Overkurs ved emission vedrørende stamaktiekapital	R0030	0,0	0,0		0,0	
Garantikapital og medlemsbidrag eller tilsvarende basiskapitalgrundlagselementer for gensidige og gensidiglignende selskaber	R0040	0,0	0,0		0,0	
Efterstillede gensidige medlemskonti	R0050	0,0		0,0	0,0	0,0
Overskudskapital	R0070	493,9	493,9			
Præferenceaktier	R0090	0,0		0,0	0,0	0,0
Overkurs ved emission vedrørende præferenceaktier	R0110	0,0		0,0	0,0	0,0
Afstemningsreserve	R0130	3598,6	3598,6			
Efterstillet gæld	R0140	0,0		0,0	0,0	0,0
Et beløb svarende til værdien af udskudte skatteaktiver netto	R0160	0,0				0,0
Andre, ikke ovenfor angivne kapitalgrundlagselementer godkendt som basiskapitalgrundlag af tilsynsmyndigheden	R0180	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kapitalgrundlag jf. regnskabet, som ikke bør medregnes i afstemningsreserven, og som ikke opfylder kriterierne for klassificering som kapitalgrundlag i henhold til Solvens II						
Kapitalgrundlag jf. regnskabet, som ikke bør medregnes i afstemningsreserven, og som ikke opfylder kriterierne for klassificering som kapitalgrundlag i henhold til Solvens II	R0220	0,0				
Fradrag						
Fradrag vedrørende kapitalinteresser i finansierings- og kreditinstitutter	R0230	0,0	0,0	0,0	0,0	
Samlet basiskapitalgrundlag efter fradrag	R0290	4092,5	4092,5	0,0	0,0	0,0
Supplerende kapitalgrundlag						
Ubetalt og ikkeindkaldt stamaktiekapital, som kan kræves indkaldt	R0300	0,0			0,0	
Ikkeindbetalt og ikkeindkaldt garantikapital og ikkeindbetalte og ikkeindkaldte medlemsbidrag eller tilsvarende basiskapitalgrundlagselementer for gensidige og gensidiglignende selskaber, som kan kræves indkaldt	R0310	0,0			0,0	
Ubetalte og ikkeindkaldte præferenceaktier, som kan kræves indkaldt	R0320	0,0			0,0	0,0
En juridisk bindende forpligtelse til at tegne og betale for efterstillet gæld efter anmodning	R0330	0,0			0,0	0,0
Remburser og garantier henhørende under artikel 96, stk. 1, nr. 2), i direktiv 2009/138/EF	R0340	0,0			0,0	
Remburser og garantier ikke henhørende under artikel 96, stk. 1, nr. 2), i direktiv 2009/138/EF	R0350	0,0			0,0	0,0
Indkaldelse af supplerende bidrag hos medlemmer henhørende under artikel 96, stk. 1, nr. 3), i direktiv 2009/138/EF	R0360	0,0			0,0	
Indkaldelse hos medlemmer af supplerende bidrag ikke henhørende under artikel 96, stk. 1, nr. 3), i direktiv 2009/138/EF	R0370	0,0			0,0	0,0
Andre former for supplerende kapitalgrundlag	R0390	0,0			0,0	0,0
Samlet supplerende kapitalgrundlag	R0400	0,0			0,0	0,0

Til rådighed stående og anerkendt kapitalgrundlag						
Samlet til rådighed stående kapitalgrundlag til opfyldelse af solvenskapitalkravet	R0500	4092,5	4092,5	0,0	0,0	0,0
Samlet til rådighed stående kapitalgrundlag til opfyldelse af minimumskapitalkravet	R0510	4092,5	4092,5	0,0	0,0	
Samlet anerkendt kapitalgrundlag til opfyldelse af solvenskapitalkravet	R0540	4092,5	4092,5	0,0	0,0	0,0
Samlet anerkendt kapitalgrundlag til opfyldelse af minimumskapitalkravet	R0550	4092,5	4092,5	0,0	0,0	
Solvenskapitalkrav	R0580	945,4				
Minimumskapitalkrav	R0600	425,4				
Forhold mellem anerkendt kapitalgrundlag og solvenskapitalkrav	R0620	432,90%				
Forhold mellem anerkendt kapitalgrundlag og minimumskapitalkrav	R0640	962,01%				

Bilag 7 - Afstemningsreserve

<i>Angivet i mio. kr.</i>		C0060
Afstemningsreserve		
Overskydende aktiver i forhold til passiver	R0700	4092,5
Egne aktier (som besiddes direkte og indirekte)	R0710	0,0
Påregnelige udbytter, udlodninger og gebyrer	R0720	0,0
Andre basiskapitalgrundlagselementer	R0730	493,9
Justering for begrænsede kapitalgrundlagselementer i forbindelse med matchtilpasningsporteføljer og ring-fenced fonde	R0740	0,0
Afstemningsreserve	R0760	3598,6
Forventet fortjeneste		
Forventet fortjeneste indeholdt i fremtidige præmier — Livsforsikring	R0770	0,0
Forventet fortjeneste indeholdt i fremtidige præmier — Skadesforsikring	R0780	0,0
Samlet forventet fortjeneste indeholdt i fremtidige præmier	R0790	0,0

Bilag 8 - Solvenskapitalkrav – For selskaber, der anvender standardformlen og en partiel intern model

Angivet i mio. kr.

S.25.02.21	Komponentbeskrivelse	Beregning af solvenskapitalkravet	Modelleret beløb	Selskabsspecifikke parametre	Forenklinger
Unikt komponentnummer					
C0010	C0020	C0030	C0070	C0080	C0090
1	Markedsrisici	3124,1	0,0	Ingen	Ingen
2	Modpartsrisici	19,5	0,0	Ingen	Ingen
3	Livsforsikringsrisici	611,7	570,7	Ingen	Ingen
7	Operationelle risici	95,3	0,0	Ingen	Ingen
8	Forsikringsmæssige hensættelsers tabsabsorberende evne	-2475,4	0,0	Ingen	Ingen
9	Udskudte skatters tabsabsorberende evne	-10,3	0,0	Ingen	Ingen
Beregning af solvenskapitalkravet		C0100			
Ikke diversificerede komponenter i alt	R0110	1365,0			
Diversifikation	R0060	-419,6			
Kapitalkrav for aktiviteter omfattet af artikel 4 i direktiv 2003/41/EF	R0160	0,0			
Solvenskapitalkrav eksklusive kapitaltillæg	R0200	945,4			
Allerede indførte kapitaltillæg	R0210	0,0			
Solvenskapitalkrav	R0220	945,4			
Andre oplysninger om solvenskapitalkravet					
Beløb/skøn vedrørende forsikringsmæssige hensættelsers samlede tabsabsorberende evne	R0300	-2475,4			
Beløb/skøn vedrørende udskudte skatters samlede tabsabsorberende evne	R0310	-10,3			
Kapitalkrav for delmodulet for løbetidsbaserede aktierisici	R0400	0,0			
Samlede teoretiske solvenskapitalkrav for den resterende del	R0410	0,0			
Samlede teoretiske solvenskapitalkrav for ring-fenced fonde	R0420	0,0			
Samlede teoretiske solvenskapitalkrav for matchtilpasningsporteføljer	R0430	0,0			
Diversifikationseffekter som følge af sammenlægning af teoretiske solvenskapitalkrav for ring-fenced fonde med henblik på artikel 304	R0440	0,0			

Bilag 9 - Minimumskapitalkrav

S.28.01.01

Lineært formelelement for skadesforsikrings- og skadesgenforsikringsforpligtelser

Angivet i mio. kr.		C0010
MCRNL Result	R0010	0,0

		Baggrundsinformation	
		Bedste skøn og forsikringsmæssige hensættelser beregnet under et, netto (dvs. med fradrag af genforsikring/ SPV'er)	Tegnede præmier de seneste 12 måneder, netto (dvs. med fradrag af genforsikring)
Angivet i mio. kr.		C0020	C0030
Forsikring vedrørende udgifter til lægebehandling, herunder proportional genforsikring	R0020	0,0	0,0
Forsikring vedrørende indkomstsikring, herunder proportional genforsikring	R0030	0,0	0,0
Arbejdsskadeforsikring, herunder proportional genforsikring	R0040	0,0	0,0
Motoransvarsforsikring, herunder proportional genforsikring	R0050	0,0	0,0
Anden motorforsikring, herunder proportional genforsikring	R0060	0,0	0,0
Sø-, luftfarts- og transportforsikring, herunder proportional genforsikring	R0070	0,0	0,0
Brand og andre skader på ejendom, herunder proportional genforsikring	R0080	0,0	0,0
Almindelig ansvarsforsikring, herunder proportional genforsikring	R0090	0,0	0,0
Kredit- og kautionsforsikring, herunder proportional genforsikring	R0100	0,0	0,0
Retshjælpsforsikring, herunder proportional genforsikring	R0110	0,0	0,0
Assistance, herunder proportional genforsikring	R0120	0,0	0,0
Kredit- og kautionsforsikring, herunder proportional genforsikring	R0130	0,0	0,0
Ikkeproportional sygegenforsikring	R0140	0,0	0,0
Ikkeproportional ulykkesgenforsikring	R0150	0,0	0,0
Ikkeproportional luftfarts-, sø- og transportgenforsikring	R0160	0,0	0,0
Ikkeproportional ejendomsforsikring	R0170	0,0	0,0

Lineært formelelement for livsforsikrings- og livs-genforsikringsforpligtelser

Angivet i mio. kr.		C0040
MCRL Result	R0200	528,7

		Bedste skøn og forsikringsmæssige hensættelser beregnet under et, netto (dvs. med fradrag af genforsikring/ SPV'er)	Samlet risikosum, netto (dvs. med fradrag af genforsikring/SPV'er)
Angivet i mio. kr.		C0050	C0060
Forpligtelser med gevinstandele — Garanterede ydelser	R0210	18313,2	
Forpligtelser med gevinstandele — Fremtidige diskretionære ydelser	R0220	2872,9	
Forpligtelser i tilknytning til indeksreguleret og unit-linked forsikring	R0230	0,0	
Andre livs- og sygeforsikringsforpligtelser og livs- og sygegenforsikringsforpligtelser	R0240	0,0	
Risikosum i alt for alle livsforsikrings- og livs-genforsikringsforpligtelser	R0250		758,7

Beregning af det samlede minimumskapitalkrav

Angivet i mio. kr.		C0070
Lineært minimumskapitalkrav	R0300	528,7
Solvenskapitalkrav	R0310	945,6
Loft for minimumskapitalkrav	R0320	425,4
Bundgrænse for minimumskapitalkrav	R0330	236,3
Kombineret minimumskapitalkrav	R0340	425,4
Absolut bundgrænse for minimumskapitalkrav	R0350	27,5
Minimumskapitalkrav	R0400	425,4